

No Libro da no Apostoles

Introduction

NO LIBRO DA NO APOSTOLES am katapang no sinitnan na pawnonongen ni San Lucas do Evangelio nawri. Niaya o kavoyan sia an naypango o nakapaychawpit no komapet di Jesus “do Jerusalem, do Judea, do Samaria as kano atavo a parte no mondo aya” (1:8). Niaya am do sidong no Masanto a Espirito dira do disipolos ni Jesus. Komapet ya do Cristianismo a somnitnan dira do Judeo as karapit na pa so atavo do mondo aya. Matalamad do libro aya o kadi na asan a ka politika a ipakapamarin no Cristianismo aya asna asa ka onotan a somnitnan do anohdan da no Judeo.

Maychatatdo o kakpehan no libro aya a komapet do kapawnonong so Evangelio aya as kayan no timban a somitnan: (1) no sitnanan no Cristianismo do Jerusalem do nakarahan no nakapayvangan ni Jesus; (2) no nakapaychawpit no Evangelio aya do kadwan sa a logar do Palestina; (3) no nakapakarapit na do atavo a logar no Evangelio aya a pachangayan na pa do Roma.

Asa ka maimportante a persona do akmaya sia a libro am no Masanto a Espirito a iya so nawara a oyod a makapamarin dira do nanganohed sa do Jerusalem do araw no Pentecoste. Mavoya pa o giya na kano sidong na do timban aya do atavo a nakatolas do libro aya a pinariparin da. Makpeh o mensahe da no Cristiano saya do papere a ka sermon do libro aya as no akmaya sia mensahe am matalamad do kaparin no viay da no nanganohed saya kan do kapaychakasa da do timban no Apo taya.

Outline

No preparasion da no mensahero sa *1:1-26*

- a. No nanawdi a mando as kano promisa ni Jesus *1:1-14*
- b. No katadi ni Judas *1:15-26*

No nakaevangelio so Jerusalem *2:1-8:3*

No nakaevangelio so Judea kan Samaria *8:4-12:25*

No ministerio ni San Pablo *13:1-28:31*

- a. No nanoma a biahe ni San Pablo a asa ka misionero *13:1-14:28*
- b. No konferensia do Jerusalem *15:1-35*
- c. No ichadadwa a biahe ni San Pablo *15:36-18:22*
- d. No ichatatdo a biahe ni San Pablo *18:23-21:16*
- e. No nakapriso ni San Pablo do Jerusalem, esarea kan do Roma *21:17-28:31*

1 ¹ Ichaddaw a kakteh a Teofilo, do nanoma kori a libro am vinahey ko dimo o pinariparin kano pinananawan ni Jesus ² a manda do nakatohos narana do hanyit do nakatayoka na a omyokoyokod nira do ipakapamarin no Masanto a Espirito o pinidi na sa a apostoles na. ³ Sira pa do apat a poho a karaw do nakarahan no nakadiman na o nasanib ni Jesus a pavoyan nia o matatarek a proyba do nakapirwa na maviay as kapananawo na do komapet do kapaypatol no Dios. ⁴ As do kaari da masa am vinata ni Jesus dira o kavidin da do Jerusalem as kananaya da so nipromisa no Dios Ama a vinahey na dira do nakarahan a komapet do Espirito no Dios. ⁵ Nia o vatahen na, “Nibawtismoan kamo ni Juan no danom amna do masngen a tiempo am bawtismoan kamo anti no Masanto a Espirito.”

No nakatohos ni Jesus do hanyit

⁶ Do nakapirwa da a masa da Jesus kano apostoles na saya am inahes da sia, “Apo, niaya dana paro o kapirwa mo a mapaytetnek so paypatolan no Israel?” ⁷ Itbay ni Jesus, “Inioava o mayanong a makapanmo sia o manam a maparin, ta mavoyvoh o Dios a makapanmo so maparin as kano an mango o kaparin na. ⁸ Asna makarawat kamo anti so ipakapamarin an mawara dinio o Masanto aya Espirito as kainio na anti no mapawnonong so komapet diaken do Jerusalem, do Judea, do Samaria as kano atavo a parte no mondo aya.” ⁹ Katayoka na makavata sia ya am tomnohos do hanyit do kavoyan da sia as kawlib dana sia no demdem.

¹⁰ Do katori da pa a tomangay am mian sa o dadwa ka tawo a maydak so laylay a nangay do katanged da as kavata da sia dira, ¹¹ “Inio a iGalilea, ango ichavidin nioaya a tomidib do tohos. Si Jesus aya a komnaro a mangay dana do hanyit am ito a mayvidi akma so kaparin no katohos nawri.”

¹² Tayoka ya am komnaro dana sa do tokon aya no Olivo as kapayvidi darana do Jerusalem, mararani a asa ka kilometro so kararayi. ¹³ Mawara sa daw am nangay sa do tohos no vahay ori a katdan da. No mian sa daw am sa Pedro, Juan, Santiago, Andres, Felipe, Tomas, Bartolome, Mateo, Santiago a anak ni Alfeo, Simon a asa ka Zelotes as kani Judas a anak ni Santiago. ¹⁴ Fermi sa ya a mavayavayat a maydasal ka da Maria a ina ni Jesus as kano kadwan pa sa a mavavakes as kano kakakteh ni Jesus.

No katadi ni Judas a apostol

¹⁵ Asa karaw am sira o nanganohed dana di Jesus, manga asa yatos as kano dadwa poho am nayapanmo sa as itnek ni Pedro as kavata na sia, ¹⁶ “Inio a kakakteh, mayanong o kapatongtong so vinata no Masanto a Espirito a pinanahan na di Patol David kaychowa a komapet di Judas a napawnot sira so minaresto si Jesus. ¹⁷ Rarayay namen as nachichasa diamen a maytrabaho,” kwana ni Pedro.

¹⁸ (No kartos ori a pinaga da di Judas am pinanadiw na so takey as dawri o chinadimanan na. Naypeseh as kagagtos na as kavotdak no vodek na as kapaytotwaw no tinayi na. ¹⁹Napanmo da atavo no tawotawo do Jerusalem aya o naparin aw as ningaranan da o takey aw so Akeldama anmana Takey no Raya.)

²⁰Vinata pa ni Pedro, “Mian pa o nakatolas do libro no Salmo a komapet di Judas as niaya o vatahen na,

‘Payvadiway no katdan na a kaboan no aran asa ka makey a matda a aran sino,’

as

‘No trabaho na am tarek anti o marin sia.’

^{21,22} “Dawa mamidi ta so asa ka tawo a katadi na a nachichasa diaten do kayan na pa ni Jesus do tana aya a nakayapo do nakarios sia ni Juan. Iya anti o rarayay ta a mapawnonong so chinatestigoan tawri a nakapirwa na a mayvangon ni Jesus.” ²³ Nibnek da o ngaran da Jose as kani Matias a sira so pamidian da so katadi ni Judas. Si Jose am ningaranan pa so Barsabas as kano Justo. ²⁴ Naydasal sa as kavata da sia, “Apo namen a tayto a makapanmo so aktokto no atavo a tawotawo am ipapanmo mo pa diamen an sino o pinidi mo dira do dadwa aya ²⁵ a tadi ni Judas a nangay do mayanong a ngayan na.” ²⁶ Naysoswerte sa am napidi si Matias as pachirapa na dira do onse saw a ka apostoles.

No nakawara dira no Masanto a Espirito

2 ¹ As do nakawara no fiesta no Pentecoste am navayavayat sa atavo o manganohed di Jesus do asa ka logar. ² Do kakpehan daya am naychehat da madngey o akmay oyod a mayet a salawsaw a yapo do hanyit as kapno na so vahay aya a yanan da, ³ as kapakavoya da so akmay rida a ninyas no apoy do oho no maday do asa do tawo do sahad aw. ⁴ As nawara dira atavo o Masanto a Espirito as kasitnan da a mayliliak so matatarek a chirin a itoroh no Espirito dira.

⁵ Mian pa sa o aro a Judeo do Jerusalem kanaw a madiodiosen a yapo do matatarek sa a kavahayan do mondo aya. ⁶ As do nakadngey da sia o mayet aya a salawsaw am naychakpekpeh sa o aro a tawotawo as kaoyod da maychaknin nia o kapaychakaponged da a makadngey so chirin da dira do manganohed saya di Jesus, ⁷ as vatan da sia, “IGalilea paro sava ya atavo o mayliliak aya? ⁸ Ango paro ichadngey taya so maychakaponged a chirin ta!” kon da. ⁹ Sira o nakadngey am iPartia, iMedia, iElam, iMesopotamia kano iJudea, iCappadocia, iPonto as kan yapo do Asia, ¹⁰ iFrigia, iPamfilia, iEgipto. No kadwan dira am yapo do kavahayan sa do Libya a masngen do Cyrene. Mian pa sa o yapo do Roma a Judeo sa kano Hentil a manganohed do panganohdan da no Judeo. ¹¹ Mian sa o iCreta as kano iArabia am alit no kadngey da sira o

iGalilea saya a mapayserberi so matatarek a chirin da a omvahevahey nia dira o makakniknin sa a pinarin no Dios. ¹²“Ango paro ya!” kon da ta naychaknin sa. ¹³“Navook sa ya,” kon da no kadwan a omtek nira.

No manoma a mensahe ni Pedro

¹⁴As si Pedro kano onse sawri a ka rarayay na am tominek sa as kasitnan ni Pedro a mangononong. “Adngeyen nio pa yaken, inio a kakakteh namen a Judeo as kaninio atavo a mian do Jerusalem aya ta ipapanmo ko dinio o naporin aya. ¹⁵Do vata nio as navook kami amna ara kamiava navook, ta ka alas nueve na pa do mavekhas! ¹⁶Asna no naporin aya diamen am akma ya so vinata kaychowa no profeta a si Joel a,

¹⁷“Do manam sa a araw am itoroh ko anti o Espirito ko dira do atavo a tawotawo, kwana no Dios, as no kamanganakan nio sa am masolib sa anti a mangononong, as sira o mahahakay am mian sa anti o ipavoya ko dira a vision. Sira o mangalkem a mahahakay am maytayenep sa so ipatayenep ko dira. ¹⁸Aran sira o pachirawatan ko am itoroh ko anti o Espirito ko dira as kapawnonong da so nanawo ko. ¹⁹Mamarin ako anti so makakniknin do tohos as kan do tana aya as mian anti o rakoh a raya, apoy kano ahob. ²⁰No araw am omhes anti a romial as no vohan am mayvadiw a mavaya akmay raya. Nawri anti o kawara ko as makakniknin anti ya a araw a abo so kapalit. ²¹As an sino o tomawatawag diaken am malibri.’

²²“Dawa inio a kaydian a Israelita,” kwana ni Pedro, “am adngeyen nio pa yaken. Si Jesus a iNazareth am aro o pinarin na a makakniknin a kavoyan so ipakapamarin na as kano nakatovoy sia no Dios. Mapanmo nio na ta napaparin sa ya do panghovokan nio! ²³Si Jesus a iya so nadiman a akma so mian do mato a plano no Dios Ama am pinapasek kano nidiman nio do tanoro no mararahet a tawotawo. ²⁴Pero pinayvangan na sia no Dios as nihomis na o kadimanan takwan arava o ipakapamarin sia no kadimanan. ²⁵Niaya o pinatolas kaychowa ni David a vinata ni Jesus, ‘Tayto ko mapanmo o kafermi na diaken no Dios. Mian do kawananan ko sia as dawa arava o ichamo ko. ²⁶Makayamot dia am magsal ako as dadayen ko sia as masigorado ko, ²⁷ta piahen nava no Dios o kavidin no pahad ko do Hades^a as kano piahen nava o kahta no karakohan ko. ²⁸Pinapanmo narana diaken o kapirwa ko a maviay a abo so pandan as masoyot ako ta machirayay diaken.’

²⁹“Kakakteh, ichakey ko a ivahey dinio ta no pinatolas aya ni David am komapet ava do karakohan na, ta no apo tawri a si David am

^a 2:27 Yanan da no nadiman.

nadiman pa kaychowa. Nivovon da as tayto pa diaten o vovon na manda sichangoriaw. ³⁰Do kaasa na profeta no Patol aya a si David am napanmo na o nipromisa no Dios sia a kapaypatol no asa do tayatayabo na.

³¹Napanmo na pa o kapirwa na a maviay ni Cristo aya, ta nia o vinata na do nakavahey na nia o kadi na mahtan no karakohan na as kadi na mavidinyan no pahad na do Hades. ³²Vinata na ya a komapet di Jesus a pinirwa narana a viayen no Dios. Ichapatak namen ya takwan navoya namen dana si Jesus do nakapirwa na a maviay as niaya o ipamahevahey namen aya. ³³Do katayto narana ni Jesus do kawananan na sia no Dios as nakarisibi ta so nipromisa aya sia no Dios Ama a Masanto a Espirito am niaya o tayto nioaya mavoya kano madngey diamen. ³⁴Si David ava o pinamato aya do hanyit takwan vinata na mismo ni David kaychowa o:

‘Vinata no Dios do Apohen koaya, Maydisna ka dia do kawananan ko sia, ³⁵a manda do kapangay ko sira so omlaban aya dimo do panayahboan no kokod mo.’

³⁶“Kapanmohen nio atavo a kaydian ko a Israelita, ta si Jesus a pinapasek nio do kros am iya o pinamato no Dios a Apo as kano Cristo,” kwana ni Pedro.

³⁷Do nakadngey da sia no tawotawo sawri am oyod da chinalijat as ahsan da nia da Pedro, “Kakakteh, ango mayanong a parinyen namen.”

³⁸Tinbay ni Pedro, “Manehseh kamo do gatos nio as kapabawtismo nio do ngaran ni Jesu Cristo tapian pakaboan naynio no Dios as tapian marisibi nio o Masanto a Espirito. ³⁹Ta no promisa aya no Dios am itoroh na dinio kan dira do kamanganakan nio sa as kan dira do atavo sa a pinidi na a pachangayan da no mian sa do mararayi.”

⁴⁰Nayendes pa a mangononong si Pedro. Vinata na pa dira, “Machisiay kamo do makagatogatosen a tawotawo tapian di kamo machirapas dira a kastigoan no Dios.” ⁴¹Dawa sira o nanganohed do pinawnonong aya ni Pedro am nibawtismoan da sa. As do araw aw am mian sa o manga tatdo livo a nakarapa dira do adan dana sawri a manganohed di Jesus. ⁴²Fermi sa a masa a makpekpeh a machahoahok as kan manngey so nanawo da no apostoles aya as kavidin da a mapatongtong so kakan da so tinapay a naknakman da so nakadiman ni Jesus.

No kaparin no viay da no nanganohed sa di Jesus

⁴³Aro o pinarin da no apostoles saya a makakniknin a kavoyan no ipakapamarin no Dios as naychaknin sa o tawotawo. ⁴⁴Sira o manganohed aya di Jesus am oyod a mapia o anod da as kasa da atavo do serserbien da. ⁴⁵Nidakaw da o miniminyan da sa as kano warawara da as kapayatay da so sadiw na. As an sino o mavoya da a maykaylangan dira am torohan da so sidong. ⁴⁶As do kararaw am nangay sa a masa do templo a omdaday so Dios as kasa no kakan da do vahavahay da sa. Oyod

sa masoyot kano madadam do kadwan dira. ⁴⁷Fermi da a dadayen o Dios as oyod sa ipakamia no tawotawo. As kararaw am mian sa o nanganohed aya di Jesus a machirapa dira.

No milagro do asa ka mapiday

3 ¹Asa karaw do alas tres do kamakoyab am nangay sa Pedro kani Juan do templo, ta nawri o oras no kapaydasal. ²As mian do oyod awri a mavid a ayeran o asa ka mahakay a mapiday a nakayapo do nakawara na as kararaw da iyangay a paydisnahren daw tapian machilimos dira do mangay do templo. ³As do nakavoya na sa Pedro kani Juan a mangay do templo am nangahes so limos dira. ⁴Sinahsahan da Pedro kani Juan as kavata da sia dia, “Tiban mo pa yamen!” ⁵Nitiban na sa no mapiday aya as kananaya na so itoroh da, ⁶amna vinata sia ni Pedro, “Arava o ichaytoroh ko dimo a vohawan anmana polak pero niaya o ichaytoroh namen dimo. Do ipakapamarin ni Jesu Cristo a iNazareth am mayvangan ka as kayam mo na.” ⁷As nipondanan ni Pedro o tanoro na as kasidong na sia a tomnek. Nanyeng a mian o ayet no kokod na kano padang na, ⁸as katnek na as kasitnan narana a mayam. Nachivan dira a somdep do templo a homokhokso a omdaday so Dios. ⁹Navoya da sia no tawotawo a mayam a omdaday so Dios, ¹⁰as kasinchad da o kaiya no machilimos do ayeran aw as oyod sa naychaknin do nakapakayam naranawri.

No mensahe ni Pedro do templo

¹¹As do katayto na machikaday no mapiday aya da Pedro kani Juan do kaari daw do rakoh a pachisirongan a tawagan da so Portico ni Solomon a machitangked do rakoh aw a templo am nayayo sa o tawotawo saw as kadivon da sira. ¹²As do nakavoya na sia ni Pedro o tawotawo saw am vinata na dira, “Inio a kaydian a Israelita, ango ipaychaknin nio niaya. Ango sahsahan nio diamen. Vata nio paro as nakayam o mapiday aya a makayamot do kapepsek namen anmana do ipakapamarin namen?” ¹³No Dios ni Abraham, ni Isaac as kani Jacob, Dios da no apoapo ta am iya o mintova sia tapian dadayen o pachirawatan na a si Jesus a iya so chinaskah nio as pinaynolay nio sira a somkaskad sia a aran ichakey narana ni Pilato a pakavolawen. ¹⁴Chinakey nioava sia a iya so oyod a mapia as kano pinidi no Dios as no nakahes nio nia o kapavolaw na sia ni Pilato o mandindiman awri so tawo, ¹⁵as kadiman nio si Jesus a iya so pakayapoan no viay. Amna pinirwa na a viayen no Dios si Jesus. Navoya namen ya as dawa namen a vatahen o kaoyod na nia. ¹⁶As do ipakapamarin ni Jesus o ipakayam dana no adan nioaya a mapanmo a mapiday. Naparin ya makayamot do kasaray namen ni Jesus as tayto nio na a mavoya o kaparin naranaya mayam.

17“Kakakteh, pinadiman nio si Jesus amna chinapatak nioava o nakatovoy sia no Dios as aran sira o apopohen nio am napanmo dava. 18Dawa nakatongtong o vinata kaychowa no profeta sa no Dios a kapayanong no kadiman no Cristo aya. 19Dawa manehseh kamo na as kawnot nio na do Dios tapian pakaboan na o gatogatos nio as kayavayo narana so viay nio. 20Ta tovoyen na anti dinio o Cristo aya a si Jesus a pinidi na a somidong dinio. 21Amna mavidin pa do hanyit si Jesus a manda do kapidin na sia a payavayohen o atavo do mondo aya. Niaya o vinata no profeta sa no Dios kaychowa. 22Ta vinata kaychowa ni Moises, ‘Mian anti o tovoyen no Apo ta Dios a kaydian ta a Israelita a mapapanmo nia diaten o komapet do Dios a akma so nakatovoy na diaken do kaydian ta sa. As mayanong o kapanganohed nio atavo do ipapanmo na dinio, 23ta an mian o di manganohed do vatahen na sa am kastigoan no Dios.’ Nawri o chirin ni Moises,” kwana ni Pedro. 24Vinata na pa ni Pedro, “Aran si Samuel as aran sira o atavo a profeta a minionot sia am pinawnonong da o komapet do mapaparin aya sichangoriaw. 25No promisa saya no Dios do apoapo ta sawri a pinanahan na do profeta saya am promisa na sawri diaten. Machangay ta daw ta no promisa no Dios di Abraham am do tayatayabo na o pakayapoan no sidong kano kasisien do atavo a tawo do mondo aya. 26Dawa yaten diaya o nanoma a makarawat so kasisien na di Jesus tapian pawnoten na yaten a manehseh no gatogatos ta,” kwana ni Pedro.

No nakaaresto da Apostol Pedro kani Apostol Juan

4 1Do kaari da pa a mayliliak da Pedro kani Juan am nawara sa o papali, no kapitan da no gwardia do templo as kanira no Saduceo do yanan daya. 2Oyod da sinoli o nanawo da dira do tawotawo sawri a kavata da so nakapidin na maviay ni Jesus a nia so proyba do kapidin da maviay no nadiman dana sa a tawo. 3Inahap da sa a kalabosohen sa Pedro kani Juan a manda do ichadadwa na karaw takwan mahep dana kanaw. 4Amna aro sa o nakadngey so vinata da Pedro as kapanganohed da. Mian dana sa kanaw o manga dadima livo a ka mahahakay a nanganohed di Jesus.

5Do mavekhas danawri am navayavayat sa do Jerusalem aya o apopohen da as kanira no adngedngeyen da no Judeo as kanira no eskriba. 6Mian dawri si Anas a apohen da no papali, sa Caifas, Juan, Alejandro as kano lipolipos sa ni Anas a mahahakay. 7Pinatnek da sa Pedro kani Juan do salapan da as kahes da nia an naypango o nakatova da so mapiday aya a tayto do yanan daya. “Sino tomnoroh dinio so ipakapamarin nio,” kon da. 8As si Pedro do ipakapamarin kano sidong sia no Masanto a Espirito am vinata na, “Inio a apopohen as kano adngedngeyen namen, 9ango askaskaran nio diamen do mapia aya a

pinarin namen do mapiday aya. An ichakey nio a mapanmo an ango ichayet naranaya, ¹⁰ am adngeyen nio yaken tapian mapanmo nio as tapian mapanmo da atavo no tawotawo do Israel. No chinapia naya as kaparin narana a tomnek do salapan nio am no ipakapamarin ni Jesu Cristo a iNazareth a iya so nidiman nio amna pinirwa a viayen no Dios. ¹¹ Iya o mismo aya a Bato a chinaskah da no mapatnek so vahay as iya pa o nayvadiw a pinakamaimport'ante a parte no vahay aya ta iya o soyid na. ¹² Arava o kalibrian a tinoroh no Dios an dia mavoyvoh a di Jesus takwan arava o kadwan a tinoroh no Dios a makalibri diaten.”

¹³ Chinaknin da no apopohen o kangdet da Pedro kani Juan aran mahbo sa tawo as kano dekey o pinachinanawan da. Dawa nasinchad da o nakapayararayay sira ni Jesus. ¹⁴ As do nakavoya da so tawo aya a napia a tayto dana a tomnek do salapan da am ara pava o navavata da. ¹⁵ Pinahbet da sa Pedro do kavayavayatan daya as kasitnan da a maypapanmo dia an ango parinyen da dira. ¹⁶ “Ango paro parinyen ta dira. Tayto darana mapanmo no atavo a tawotawo do Jerusalem aya o makakniknin aya pinarin da as maparin tava vatahen o kadi na naporinyan. ¹⁷ As tapian di dana maychawpit ya am patanggalen ta sa do kadi darana mangononongan so komapet di Jesus do aran sino.” ¹⁸ Dawa pinasdep da sa as kavata da so kabhes darana a mangononong anmana mananawo no komapet di Jesus.

¹⁹ Amna tinbay da Pedro kani Juan, “Iktokto nio an no siyo o mayanong, no kasobna so piahen no Dios anmana kainio no onotan namen, ²⁰ takwan maparin namen ava a di pawnonongen o navoya namen as kano nadngey namen di Jesus.” ²¹ Pirwan da sira patanggalen no apopohen saya do kadi da mirwan so pinarin daw as kapavolaw darana sira abo so kastigo, ta hamana da an maket sa o tawotawo an kastigoan da sa, ta nidaday da no tawotawo o Dios a yamot do naporin aw. ²² Naychaknin sa o tawotawo, ta no mahakay aya a napia am maypangay dana kano kwarenta anyos.

No dasal da no nanganohed sa di Jesus do Jerusalem

²³ Kapavolaw da sira am nangay sa do rarayay da sawri as kavahey da nia atavo o vinata daw no maato a papali as kano adngedngeyen da sawri. ²⁴ As do nakadngey da sia no rarayay da saya am nasa sa a omdaday so Dios as kavata da sia, “Apo namen, imo o minamaog so tohos, tana, taaw kano atavo. ²⁵ Si David a asa do apoapo namen am oyod a manonohden do panyokoyokoran mo mo Apo as pinavata na dia no Masanto a Espirito o,

‘Ango solian da no Dios no Hentil saya. Ango paro aro o planohen da a abo so kayayawan. ²⁶ Nayprepara sa o patopatol no mondo aya as kano naychakasa sa o manyokoyokod sira a omrap so Dios kano Mesias aya.’

²⁷Oyod o nakatohod na nia do Jerusalem aya ta navayavayat sa Patol Herodes kani Poncio Pilato kanira no Hentil as kanira no Israelita a maypapanmo dia o kadiman da so Manganak mo a si Jesus a iya so pinidi mo a tovoyen do mondo aya, ²⁸a akma so tinongdo mo a mapaparin do niplanoan mo sia. ²⁹Sichangoriaw mo Apo am ichapatak mo o katayto darana a omamomo so pachirawatan mo sa. Sidongen mo pa yamen a makangdet a ompawnonong so chirin moaya. ³⁰Itoroh mo pa o katova da no magaganit as kayan no maparin a makakniknin do ipakapamarin ni Jesus a Anak^b mo a tinovoy mo diamen.” ³¹As do katayoka da a machahoahok am nalidlid o yanan dawri as kawara dira no Masanto a Espirito as oyod sa mangdet a mapapanmo nia o chirin no Dios, ta namo pa sava.

No mapia anod da no nanganohed saya

³²As sira o atavo a nanganohed danaya am oyod a mapia o anod da as arava o warawara a tanyan no asa, ta kasan da ya. ³³As do ipakapamarin no Espirito no Dios am nanganonong sira o apostoles saya so komapet do nakapirwa na a maviay ni Jesus a matalamad o kapachirayay dira no Dios. ³⁴As arava o maykolang dira, ta sira o mian so takey kano vahay am nidakaw da sa, ³⁵as no sadiw da nia am inangay da dira do apostoles a payatayen da so machinahdo do matatarek a pangaylanganan da.

³⁶Nawri o pinarin ni Jose a iCipro a tayabo ni Levi. Si Jose o ngaran na amna sira o apostoles am ningaranan da so Bernabe a nia so mayinmonmoan so mapangdet so aktokto. ³⁷Nidakaw na o asa do takey na as kangay na no kartos dira do apostoles.

No kastigo da Ananias kani Safira do nakapaydaday da

5 ¹Pero mian o asa vahay a sa Ananias kani Safira a mindakaw no takey da, ²as kapaypanmo da dia asa vahay o kangay nia ni Ananias o dayay no sadiw na dira do apostoles. ³Amna chinapatak ni Pedro o kapaydaday naya ni Ananias as vatan na sia, “Ango onotan mo di Satanas as kapaydaday mo do Masanto aya Espirito do kavidin mo so dayay no kartos ori. ⁴Manam kano nakapaydakaw mo no takey moaya am imo o maynolay daw. As do nakapaydakaw mo nia am dira mo o kartos as kaposposan kava a tomoroh nia. Asna ango o ipaydaday moaya. No tawo ava o pinaydadayan mo ta no Dios a mismo,” kwana ni Pedro. ⁵Do nakadngey sia ya ni Ananias am nalba as kadiman na. As atavo sa o nakadngey aya sia am oyod sa namo. ⁶As sira o kahenakan a mahahakay a mian daw am inahap da o karakohan naya. Nibonbonan da no lamit as kangay da a omvovon nia.

---

^b 4:30 Do Griego: masanto a pachirawatan.

⁷Nakarahan o masngen a tatdo a kawras am nawara si Safira. Di na pa ichapatak o namarin do kakovot nawri. ⁸Vatan sia ni Pedro, “Ivahey mo pa diaken an niaya o atavo a kartos ori a sadiw no takey nioawri.” “Oon, nawri o katavoan na,” kwana ni Safira. ⁹Vatan sia ni Pedro, “Ango paypanmoan nio dia asa vahay o kapaydaday nio do Espirito no Dios. Tayto sa do pantaw o nangay a omvovon no kakovot mori as ahapen daranaymo sichangoriaw.” ¹⁰As nyeng a malba si Safira as kadiman na. As do nakavoya da sia no namovon saya o nakadiman na am inangay da a ivovon do katangked no kakovot nawri. ¹¹Dawa sira o nanganohed dana di Jesus as kano atavo a tawo a nakadngey so namarin aw am oyod sa namo.

No aro sa milagro da no apostoles

¹²Aro o pinariparin da no apostoles a makakniknin a navoya da no tawotawo. As sira o nanganohed di Jesus am fermi sa mavayavayat a omdaday so Dios do tawagan aya so Portico ni Solomon. ¹³As mammo sa a machangay dira o kadwan amna kayan no karakoh no anib da dira. ¹⁴Amna oyod sa aro o mahahakay kano mavavakes a nachirapa dira do nanganohed dana saya as naypaypaaro sa o manganohed di Jesus. ¹⁵Makayamot do makakniknin saya a pariparinyen da no apostoles sawri am inangay da dira no tawotawo sawri o magaganit da sira. Ninat da sira as kapangay da sira do ichehan da do payis no rarahan tapiyan an manahan si Pedro am mapia sira aran no anino na pa o machisinmo dira. ¹⁶Nawara pa sa do Jerusalem o tawotawo a yapo do omdivon sa a kavahayan a manangay no magaganit da as kanira no sindepan no marahet a espirito as napia sa atavo.

No kasitnan no kapakasiasi da sira so apostoles

¹⁷Oyod a maket o apohen da no papali as kano rarayay na sawri a Saduceo, ta ichaynanahet da sa o apostoles sawri. ¹⁸Inaresto da sa a kakalaboso da sira. ¹⁹As do mahep nawri am nawara o asa ka anghel no Dios a omiwang do pantaw no kalaboso as kapawnot na sira a mehbet as kavata na sia, ²⁰“Mangay kamo do templo as kapawnonong nio so komapet do vayo aya a viay,” kwana. ²¹Nanganohed sa as do malatiat dana am nangay sa do templo as kasitnan da a mananawo.

Kwanasaw am nivayavayat no apohen da no papali kano rarayay na sa o apohen da no Judeo as kapatawag da nira no apostoles sawri a mian do kalaboso. ²²Amna mawara sa do kalaboso o polis ori a omahap sira so apostoles sawri am mavoya da o kabo da as ipayvidi da a omvahey nia. ²³“Mawara kami daw am ari matahtah as ari sa o gwardia do pantaw amna paywangen namen o pantaw ori am arava o tawo!” kon da. ²⁴As do nakadngey na sia no kapitan no gwardia do templo kanira no maato sa a papali am navakel sa ta tarek da mapanmo ya no tawotawo as

kasira dana no panganohdan da. ²⁵Ichawara no asa ka tawo a makavata sia, “Sira o nikalaboso nio sawri am tayto sa do templo a mananawo!” ²⁶Iyangay da no ofisialis aya a omahap sira. Pinakatanotanoroan da sava ta haman da an agchiden da sa no tawotawo.

²⁷Pinasdep da sa a paytetneken do salapan da no apopohen da as kaskaskad na sira no apohen da no papali. ²⁸“Tayto namen dana a vinata o kadi nio na a mananawan so komapet do tawo aya asna ango di nio a omhesan. Pinaytavo nio o Jerusalem a pawnonongan as kavata nio pa sia o kayamen no napadiman ni Jesus!”

²⁹Amna vinata da Pedro kanira no apostoles saya, “No Dios o mayanong a anohdan namen as inioava. ³⁰Pinapasek nio si Jesus do kros so chinadiman na am pinirwa no Dios a viayen. ³¹Tayto dana sia do hanyit do kawananan na sia a iya dana so Apo kano Mangahwad ta. Makayamot dia am maparin ta a Israelita a kapakaboan so gatogatos an manehseh ta. ³²Katestigoan namen o kaoyod na nia as aran no Masanto a Espirito a iya so tinoroh no Dios do omonot aya sia.”

³³Do nakadngey da sia no apopohen saya am oyod da sa chinaket as chinakey da sa a dimanen. ³⁴Pero mian dawri o asa ka Fariseo a mayngaran so Gamaliel a asa ka mananawo do onotan da no Judeo as oyod da ipakamia no tawotawo. Tominek ya as kapakaro na sira so apostoles do yanan daya, ³⁵as kavata na sia, “Inio a kaydian ko a Israelita, makapatak kamo do parinyen nio dira. ³⁶Do nakarahan am naytotwaw si Teudas a makavata sia o kaiya no mato a tawo as mian sa o manga apat a yatos so ka mahahakay a minonot dia. Amna nidiman da sia no sinjalo as nychawpit sa o tawotawo na sa as kadi na makatongtongan no plano da. ³⁷Kwanasaw am naytotwaw pa si Judas a iGalilea do tiempo no kahap da so sensos. Aro sa o minonot sia amna nadiman pa ya as kapaychawpit da no tawotawo na sa. ³⁸Dawa sichangoriaw am mamarin kamoava so marahet dira as paynolayen ta sa, ta an no parinyen daya as dia yapo do Dios am machipanda anti ori, ³⁹asna an yapo do Dios o parinyen daya am maparin nioava a homisen as tarek kamo a naytotwaw a machisobna do Dios!” kwana.

⁴⁰As inanohdan da o vinata aya ni Gamaliel. Tinawagan da sira o apostoles saya as kapayplot da nira as kavata da sia dira o kadi darana mananawan no komapet di Jesus as kapavolaw da sira. ⁴¹Komnaro dana sa daw o apostoles aya a masoyot do katori da nakarawat so pandidiwan a makayamot do kapanganohed da di Jesus. ⁴²As kararaw sa a mangay do templo kan do vahavahay a mananawo do ka si Jesus no Cristo aya.

No nanoma sa a pidien a mayserbi do timban

6 ¹Kwanasaw do kapaypaaro darana no nanganohed saya di Jesus am mian o reklamo da no Judeo saya a maychirin so Griego dira do

Judeo saya a maychirin so Hebreo do kadi napian no kapayatay no sidong aya ta dekey o marisibi da no bioda sa a maychirin so Griego. ²Dawa tinawagan da no dose sawri so ka apostoles o atavo sa a nanganohed dana di Jesus daw as kavata da sia dira, “Mayanong ava o kasanga namen pa nia o kapayatay aya so sidong, ta no kapawnonong namen so chirin no Dios o trabaho namen. ³Dawa kakakteh, mamidi kamo so papito dinio a pawnoten no Masanto a Espirito, mapia so dadakay as masolib tapian sira dana o tongdohen do akmaya sia a trabaho, ⁴tapian yamen am no kapachahoahok namen as kano kapawnonong namen so chirin aya no Dios,” kon da. ⁵Chinakey da ya no tawotawo sawri o vinata daya no apostoles saya as no pinidi da sa am asa si Esteban a oyod a mahni so saray as pawnoten no Masanto a Espirito. No kadwan sa am sa Felipe, Procoro, Nicanor, Timon, Parmenas kani Nicolas a asa ka dia Judeo ta iAntioc ya a minonot do panganohdan daya no Judeo manam so nakapanganohed na di Jesus. ⁶As nipresenta da sira o napidi daw do apostoles aya as kapalapaw da so tanoro da no apostoles aya do kapachahoahok da nira no papito saya a pinidi da. ⁷As naypangay o kapawnonong da so chirin no Dios as kapaypaaro da no manganohed di Jesus do Jerusalem as aran dira do papali da no Judeo am aro sa o nanganohed.

No nakaaresto da si Esteban

⁸As si Esteban a makayamot do sidong kano ipakapamarin no Dios am aro o makakniknin a parinyen na a navoya da no tawo. ⁹Amna mian o asa ka gropo a abnekan so Nakalibri as kanira no iCyrene, iAlejandria, iCilicia kano iAsia a nachisobna as kadibati da si Esteban. ¹⁰Amna tinorohan no Espirito no Dios si Esteban so rakoh a kasolivan as nasobna dava o vinata na siraya. ¹¹Dawa namaga sa so tawo a maydaday a makavata sia, “Nadngey namen o tawo aya a makachirichirin so machikontra di Moises as kan do Dios!” ¹²Do diaya am pinakey da sa o tawotawo a somoli ni Esteban as naytavo sa a somoli nia a aran sira o adngedngeyen da kanira no eskriba. Dawa inahap da si Esteban a iyangay a pasalapen dira do apopohen da sa. ¹³Pinaytestigo da sa o pinagan saya a maydaday a makavata so, “No tawo aya am omhes ava a mapawnonong so machikontra do templo no Dios as kano panyokoyokoran ni Moises. ¹⁴Nadngey namen a makavata sia o kararayaw sia anti no iNazareth aw a si Jesus o templo aya as katadi na dia o pinanyokoyokoran ni Moises,” kon da no maydaday saya. ¹⁵As do katidib da di Esteban no apopohen da saya am nabdis o katitiban no dangoy na akmay dangoy no anghel.

No defensa kano mensahe ni Esteban

7 ¹“Oyod sa o vatahen daya a komapet dimo?” kwana no apohen da no papali di Esteban.

²Vatan sia ni Esteban, “Inyapoan kano kakakteh, adngeyen nio o vatahen koaya dinio. Kaychowa am napavoya o oyod a mato a Dios di Abraham a ama ta do kayan na pa do Mesopotamia manam kano nakatda na do Haran, ³as nia o vinata na sia, ‘Komaro ka dia a machisiay dira do lipolipos mo sa as kangay mo do logar a pawnotan ko anti dimo.’ ⁴Komnaro si Abraham do kavahayan daya no iCaldeo as kangay na a matda do Haran. Madiman si ama na am pirwahlen na a paydisen no Dios a mangay a matda do logar aya a tayto nio na a katdan. ⁵Arava o tinoroh no Dios di Abraham a tana a aran dekey do logar aya a nipromisa no Dios dia a dira na kanira no tayatayabo na as abo pa kanaw o manganak ni Abraham. ⁶Vinata pa no Dios dia ta no tayatayabo na sa am matda sa anti so apat a yatos so ka kawan do asa ka logar a di da kavahayan. As sira o taylogar so katdan daya am pakasisien da sira anti as kapakovot da sira. ⁷Amna sira o tawotawo aya a maysarasaray dira am kastigoan ko sa,’ kwana no Dios. ‘An tayoka ya am makakaro sa anti o tayatayabo moaya dawri as kangay da dia a omdaday dana diaken.’ ⁸As tapian di da a kawayakan da Abraham kanira no tayatayabo na o promisa aya no Dios am vinata no Dios di Abraham o kapatoli na kanira anti no tayatayabo na sa. Mawara o anak ni Abraham a si Isaac am pinatoli da do chawaho na a karaw. Si Isaac aya o ama anti ni Jacob as si Jacob aya o ama da anti no dose sawri a mahahakay a yaten so tayatayabo da.

⁹“As sira o onse saya a kamanganakan ni Jacob am chinaynanahet da o kakteh da a si Jose as nidakaw da do Egipto. Pero no Dios am navidin a machichasa sia, ¹⁰as kalibri na sia do atavo a pinayparahanan na pandidiwan as katoroh na dia so kasolivan a pinakamia ni Faro a iya so Patol no Egipto. Dawa tinongdo na si Jose a gobernador do Egipto as kan apohen do palasio na. ¹¹Kwanasaw am maychapteng do atavo a kavahayan sa do Egipto as kan do Canaan as kaoyod na rakoh no kapakasiyasi no tawotawo. As sira o apoapo tawri do Canaan am arava o mavoya da a kanen. ¹²As do nakadngey sia ni Jacob o kayan pa no mayis do Egipto am tinovoy na sa o kamanganakan na saya a apoapo ta a nia so nanoma a kangay da daw. ¹³Do pidwa no nakangay da a manadiw am napasinchad si Jose dira do kakakteh na saya a nia so chinapanmoan sia ni Faro o familia ni Jose. ¹⁴Paytovoyan narana nia ni Jose si ama na as kanira no lipolipos na sa. Papito poho kano dadima sa o nangay a matda do Egipto. ¹⁵Nawri o kaparin no nakangay ni Jacob do Egipto a dawri so chinadimanan na as kanira no kamanganakan na sawri a sira so apoapo ta. ¹⁶Amna nivovon sa atavo do logar do Sikem a sinadiw pa kaychowa no apo ni Jacob a si Abraham dira do kamanganakan ni Hamor.

¹⁷“As do kapaypasngen no tiempo a kapatongtong sia no Dios o promisa na di Abraham a kalibri na sira so tayatayabo na saya am naypaaro sa o tayatayabo naya do Egipto, ¹⁸as kayan no nachitadi a

patol a di makasinchad si Jose. ¹⁹Marahet o pinariparin no patol aya dira do apoapo ta saw. Niloko na sira as kapospos na so inyapoan saw a omvidin so kametdehan do katakayan a madiman. ²⁰Do niaya a tiempo o nakawara ni Moises as oyod ya a mavid a metdeh as tinayo da sia no inyapoan na do vahay da so tatdo a ka vohan, ²¹amna do kwanasaw am ichaytayo da pava as navoya sia no mavakes aya a anak ni Faro as inahap na as kaparin na sia akmay romanes na anak. ²²Do kapayparakoh ni Moises am ninanawo ya do atavo a pananawan kano kasolivan da no iEgipto. As do atavo a vatahen kano parinyen na am mavoya o kaoyod na a rakoh kano mapia no pinangtoktoan na.

²³“Do kakwarenta anyos ni Moises am nawara do aktokto na o kangay na a tomidib dira do kaydian na sawri a Israelita. ²⁴Amna mawara dira am navoya na o asa dira do kaydian na a tayto pakasisien no asa ka iEgipto. Nyeng na ipachidiman o kaydian naya as kadiman na so iEgipto awri. ²⁵Do vata ni Moises as sira o Israelita aya am ari da maintindi o kaiya no tinongdo aya no Dios a somidong sira a komaro do pandidiwan daya amna chinapatak dava ya. ²⁶Omonot a araw am mirwa a mangay dira. Mawara am tori sa o dadwa do kaydian na a Israelita a maydiman. Ichakey na sa paysondohen as dawa vinata na dira, ‘Kakakteh, maykaydian kamo asna ango ipaydiman nio.’ ²⁷Amna no tawo aya a marahet so pariparinyen am pinawadin na si Moises as kavata na sia, ‘Ta sino ka a omyokoyokod niamen as kano sino ka a mangay a omhosga diamen. ²⁸Ichakey mo paro yaken a dimanen akma so nakadiman mo so iEgipto aw kakoyab?’ ²⁹Do niaya aya a tinbay no tawo aya am nayayo si Moises as kangay na do marayi a logar a tawagan da so Midian. Navidin daw a matda as kapaychakovot na as dawri o chinawaran no dadwa a ka anak na a mahahakay.

³⁰“Do nakarahan no apat a poho a ka kawan am nangay si Moises do desierto do asa ka tokon a tawagan da so Sinai. As do kayan naya daw am mian o nangay sia a asa ka anghel a mian do asa ka omnininyas a kayo. ³¹Do nakavoya sia ya ni Moises am oyod a naychaknin. Naypasngen as do kapaypasngen nawri am nadngey na o liak no Dios a makavata sia, ³²‘Yaken o Dios no apoapo mo sa, Dios ni Abraham, ni Isaac kani Jacob.’ Namo si Moises as kapaychalayilayin na as katiban na pava o omnininyas aw a kayo. ³³‘Pakarohen mo o sandalyas mo, ta no tayto moaya a paytetnekan am masanto,’ kwana no Dios. ³⁴‘Navoya ko na o pakasisian da no tawo ko do Egipto as nadngey ko na o tanyis da. Dawa gomintin ako a omlibri sira as sichangoriaw am tovoyen koymo do Egipto,’ kwana no Dios.

³⁵“Si Moises aya,” kwana ni Esteban, “a chinaskeh da no kaydian na sa a vatan da sia kaychowa so ‘Sino ka a omyokoyokod niamen as kano sino ka a mangay a omhosga diamen,’ am tinovoy no Dios a manyokoyokod

da kano omlibri sira do sidong no anghel awri do omnininyas ori a kayo. ³⁶As si Moises o napawnot sira do kakaro da do Egipto do aro a pinarin na a makakniknin do kayan da pa do Egipto as kan do kayan da do logar a abnekan so Red Sea as kan do desierto awri a chintaktasan da so apat a poho a ka kawan. ³⁷Si Moises a mismo o nakavata sia dira do apoapo ta sawri a Israelita o, 'Mian anti o asa do tayatayabo nio a tovoyen no Dios a mapawnonong sia dinio o chirin na akma so nakatovoy na diaken a kaydian nio a Israelita.' ³⁸Iya pa o pinachisisirinyan no anghel do kayan da kanira no apoapo ta saw do tokon no Sinai as kaiya no minrawat so panyokoyokoran a tinoroh no Dios diaten.

³⁹"Amna chinakey dava anohdan no apoapo ta sawri si Moises, asna nawri o mian do aktokto da o kaparin no viay do Egipto. ⁴⁰Dawa nangay sa di Aaron a kakteh ni Moises as kavata da sia, 'Ipamarin mo yamen so kwinta dios a machirayay diamen, ta si Moises aya a napawnot diamen a komaro do Egipto am ichapatak namen pava an ango dana o namarin sia.' ⁴¹As namarin sa so akmay dekey a baka as kapamista da as kapanangay da pa diaya so isakrifisio da sia. Oyod da nidaay kano ichakonswelo o pinarin aya no tanoro da. ⁴²Dawa pinaynolay na sa no Dios aran do kaniyanib da so vitohen kano vohan kano araw do kasoli na nira. No namarin aya am akma so vinata kaychowa no asa ka profeta:

'Inio a tawo no Israel, nandiman kamo so vinyay a itoroh nio do anianiven nio do kayan nio do desierto so apat a poho a ka kawan amna yaken ava o tinorohan nio nia. ⁴³Ta nawri o inonot nio a angayan nio a manganianib o tolda ni Moloc as kano vitohen ni Refan a nia sa so pinarin no tanoro nio. Dawa paypawawahan koynio do angayan nioaya, ta do viit na paw anti no Babilonia.'

⁴⁴"No kabo ava no mapanakenakem sia dira do apoapo ta sirawri o Apo ta a Dios ta inononot da an dino angayan da do desierto awri o tolda a dadayan da so Dios a nia so pinarin do niyokoyokoran na nia ni Moises. ⁴⁵Madiman si Moises am tinadian ya ni Joshua a mapawnot sira so apoapo ta saw a manda do nakarapit darana so nipromisa awri a tana da. Nihomis da sa o tawotawo a adan a mian daw no apoapo ta sawri do sidong no Dios. As sinerbi da pa o tolda ori a manda do tiempo ni David. ⁴⁶Pinakamia no Dios si David as chinahoho na an akmay iya o mamarin so vahay a angangayan da no apoapo ta saw a omdaday so Dios. ⁴⁷Amna si David ava o pinaparinyan sia no Dios, ta no anak na a si Solomon. ⁴⁸Amna no mato a Dios am matda ava do vahay a pinarin no tawo, ta no vinata no Dios a pinatolas na no profeta kaychowa am:

⁴⁹'No hanyit o trono ko as no tana am patakaran ko so kokod ko as ara paro maparin nio a patneken a yanan ko anmana paywayaman ko? ⁵⁰Arava o minarin so atavo do tana kan do tohos an dia voken a yaken.'

⁵¹"Inio," kwana ni Esteban dira do Judeo saya, "am makehnet o pangtoktoan nio kano panenngay nio so chirin no Dios a akma sira so

abo so Dios. As akma kamo pa so kaparin da no apoapo nio sirawri a maskeh a pawnoten no Masanto a Espirito. ⁵²Sino dira do profeta o di da pinakasiasi no apoapo nio sawri. Nidiman da sa o napapanmo no manam a kawara no tinovoy no Dios a iya so tayoka nio a otapan kano dimanen. ⁵³Inio o tinorohan da nia no angheles o panyokoyokoran no Dios am kayan pa no kadi nio a omonotan dia,” kwana ni Esteban.

No nakadiman da si Esteban

⁵⁴Nakadngey da sia ya no apopohen saya am oyod sa somnoli as kapaylangetnget da do soli da ni Esteban. ⁵⁵Amna si Esteban am do ipakapamarin no Masanto a Espirito am tomnangay as kavoya na so gloria no Dios as kano Naytawo a maytetnek do kawananan na sia. ⁵⁶Vatan sia ni Esteban, “Tiban nio. Tayto ko mavoya o hanyit a maywang. As si Jesus am tayto a tomnek do kawananan sia no Dios.” ⁵⁷Ipangyaw da no tawotawo aya as kaseseng da so tadinya da as kapayayo da a omdivon si Esteban as kahap da sia. ⁵⁸Chinano da do kavahayan ori as kagchid da sia no bato a manda do nakadiman na. As vinidin da o ayoayob da no naparaherahet aw si Esteban do asa ka mahakay a mayngaran so Saulo. ⁵⁹Do katayto da paya a gomchid sia am tomnawatawag si Esteban so, “Apo mo Jesus,” kwana, “rawaten mo na yaken.” ⁶⁰Domnogod as kapangyaw na nia a vatahen, “Apo, kastigoan mo sava do tayto daya a parinyen diaken.” Tayoka na ya vatahen am nadiman.

No nakapakasiasi sira ni Saulo o nanganohed

8 ¹As si Saulo am niaprobano na o nakadiman daya si Esteban, as do araw aw kanaw am somnitnan o kapakasiasi da sira so manganohed di Jesus do Jerusalem as naychawpit sa atavo do kavahayan no Judea kano Samaria as voyvoh dana sa o apostoles aya a navidin do Jerusalem. ²Nivovon da si Esteban no kadwan sa a nanganohed a rakoh so kangsa kano katanyis. ³Asna si Saulo am oyod a mahara o kapakasiasi na sira so omonot di Jesus as somindep do vahavahay as kahap na sira a mayalit mahahakay kano mavavakes a gorogoren a iyangay do kalaboso.

No nakapananawo so chirin no Dios do Samaria

⁴As sira o naychawpit aya do matatarek a kavahayan am inangay da pawnonongen o komapet di Jesus. ⁵Si Felipe a rarayay da am nangay do asa ka kavahayan do Samaria a mananawo nia o ka si Jesus no Cristo aya. ⁶Aro sa o nanganohed di Jesus do nakadngey da so vinata naya as kan do nakavoya da so makakniknin sa a pinarin na. ⁷Aran sira o mararahet a espirito a somindep do tawotawo am nangyangyaw sa as kakaro da. As natova sa o aro a mapiday as kano paralitiko. ⁸Dawa mian o rakoh a kasoyosoyotan do kavahayan awri. ⁹As mian daw si Simon a asa ka masolib a machanito a iya so pinaychaknin da no tawotawo sa do Samaria as do akmaya sia am nahap

na sa a manganohed do kaasa na a mato a tawo ¹⁰o atawo a kaparin no tawo, ta do wata da as mian sia o ipakapamarin no Dios. ¹¹As do nayendes a tiempo am pinawnot na sa o tawotawo saya makayamot do pariparinyen na sa. ¹²Pero do nakapananawo ni Felipe so Evangelio aya a komapet di Jesu Cristo kano paypatolan no Dios am aro sa o nanganohed di Jesus as kapabawtismo da. ¹³Aran si Simon am nanganohed. As do nakatayoka da sia bawtismoan am nachivan di Felipe as do kavoya na so makakniknin sa a pariparinyen ni Felipe am naychaknin.

¹⁴As do nakadngey da sia no apostoles do Jerusalem o nakapanganohed da no tawotawo sa do Samaria am tinovoy da sa Pedro kani Juan daw. ¹⁵Mawara sa daw am pinachahoahok da sa o nanganohed di Jesus tapian marisibi da o Masanto a Espirito. ¹⁶Nabawtismo dana sa do ngaran ni Jesus o nanganohed saya pero di da pa risibi o Masanto aya Espirito. ¹⁷As do nakapalapaw da so tanoro da dira no apostoles sawri am narawat da o Masanto a Espirito.

¹⁸As do nakavoya sia ni Simon o kawara dira no Espirito no Dios do pinalapawan da so tanoro da no apostoles saya am chinakey na sa torohan so kartos, ¹⁹as kavata na sia, “Torohan nio pa yaken so ipakapamarin aya tapian an sino o palapawan ko so tanoro am marisibi na o Masanto a Espirito.” ²⁰Vatan sia ni Pedro, “Machirapas dimo a matemtem o kartos mo ta mian do aktokto mo o kaparin mo sia sadiwen o regalo aya no Dios. ²¹Arava o parte mo do akmaya sia trabaho takwan marayi o tawol mo do Dios. ²²Ipanehseh mo na o marahet aya a niktokto mo as kapachahoahok mo do Dios, ta tarek na paymo a kapakaboan. ²³Ta tayto ko a mapanmo o kaynanahten mo kano nakawahod mo no gatos,” kwana ni Pedro. ²⁴“Ipachahoahok nio pa yaken tapian dia parin diaken o vinata moaya,” kwana ni Simon.

²⁵Tayoka da Pedro kani Juan a mananawo so komapet di Jesus am nayvidi sa do Jerusalem as nananawo sa do aro sa kavahayan do Samaria do kapanahan da daw.

No taga-Ethiopia a pinawnot ni Felipe di Jesus

²⁶As nangay di Felipe o asa ka anghel no Dios as kavata na sia, “Mangay ka do rarahan awri a yapo do Jerusalem a mangwan do Gaza.” Niaya am rarahan do desierto. ^{27,28}Nangay si Felipe. Do rarahan aya am mian o asa ka mato a ofisial no Ethiopia a tesorero ya ni Candace a reyna no Ethiopia. Yapo o ofisial aya do Jerusalem a omanianib so Dios as mayvidi dana do kavahayan da. As do katayto na do kalesa naw am ari a maylir do libro ni profeta Isaias. ²⁹Vinata no Espirito no Dios di Felipe, “Maypasngen ka do kalesa aya as kararayay mo so tawo aya.” ³⁰Nayayo si Felipe as kapaypasngen na do ofisial aya. Nadngey na o liren naya do libro no profeta Isaias as ahsan na sia, “Ara mo a maintindi o liren moaya?” kwana ni Felipe. ³¹“Omba, ta arava o omnanawo diaken,”

kwana no ofisial aya. Pinasakay na si Felipe as kapaydisna na sia do katanged naw. ³²As niaya o nakatolas aya a liren no tawo aya,

“Akma so karnero a machinolay do kadiman sia anmana no dekey a karnero a di maybaba an pakarohen o boboh na am nawri o kaparin na a di machisobna. ³³Pinamahbo da sia as arava o sinincharan da a anohed na, as ara paro makaparin sia pawnonongen o oyod aya marahet a dadakay da no tawotawo saya? Aran abo gatos na am nidiman da sia.”

³⁴Vatan sia no ofisial aya, “Ivahey mo pa diaken an sino o pangononongan naya no profeta aya. No karakohan na anmana matarek.”

³⁵Ninanawo ni Felipe o ofisial aya do nilir naya a Evanghelio no profeta aya a komapet di Jesus. ³⁶Kwanasaw do kapanahan da do masngen do danom am vinata sia no ofisial aya, “Tiya o danom as maparin paroava an bawtismoan mo na yaken?” ³⁷^c

³⁸Pinaynehah no ofisial o sakayan naya as kangay da dadwa do danom awri as kabawtismo na di Felipe. ³⁹As do nakakaro da do danom awri am inahap no Espirito no Dios si Felipe as katod narana abo as kadi narana nakavoyan sia no ofisial aya. As oyod a masoyot do kasavat naranawri. ⁴⁰As si Felipe am nawara dana do kavahayan no Asoto as kapananawo na so Evanghelio aya do atavo sa a kavahayan a pinanahanan na nanda do nakapakarapit na do Cesarea.

No nakatawag dia no Dios si Saulo

9 ¹As si Saulo a nawri so chitahen o kapakasiasi kano kadiman na sira so omonot sa di Jesus am nangay do apohen da no papali, ²a mangahes so tolas a iyangay na do ofisialis sa do sinagoga sa do Damasco a nia so ayet na a omaresto so aran sino a tawo a manganohed di Jesus, mahakay anmana mavakes, a iyangay a ipakalaboso do Jerusalem.

³As do kayan na do rarahan a masngen dana do Damasco am naychehat o kayan no rial a yapo do hanyit do yanan naya. ⁴Nyeng a maysasakeb si Saulo as kapakadngey na so liak a makavata sia, “Saulo, Saulo, ango pakasisian moaya diaken.” ⁵“Sino ka, mo Apo,” kwana ni Saulo. “Yaken si Jesus,” kwana no liak aya. “Yaken o tayto moaya a pakasisien. ⁶Asna tomnek ka as kangay mo do kavahayan aya, ta ipapanmo anti dimo daw o ichakey ko a ipaparin dimo,” kwana no liak awri. ⁷As no rarayay na sa ni Saulo am oyod sa namo. Nakapayliliak sava ta nadngey da o liak awri am navoya dava an sino o nayliliak aw. ⁸Tominek si Saulo as kapangolirat na am arava o navoya na ta navota.

^c 8:37 Do kadwan sa a manuscript am mian pa o. (37) Tinbay ni Felipe, “Maparin an oyod o kapanganohed mo na di Jesus.” “Manganohed ako na do ka si Jesu Cristo na no Manganak no Dios,” kwana.

As nikaday darana sia a iyangay do Damasco. ⁹Nakavoya ava as kominan ava kano mininom ava so tatdo a karaw.

¹⁰Mian do Damasco aya o tawo a nanganohed dana di Jesus a si Ananias. As do asa ka vision am nasisirin sia ni Jesus. “Ananias,” kwana. “Ango ichahoho mo diaken mo Apo,” kwana ni Ananias. ¹¹“Mangay ka do vatan daya so Matalineng a Rarahan as kachita mo so asa a ka iTarso a si Saulo a tayto a maydasal do vahay ni Judas. ¹²Pinapanmo ko na sia do asa ka vision o kawara mo a mapalapaw so tanoro mo sia tapian makavoya dana,” kwana ni Jesus. ¹³“Oon, amna nadngey ko na o kapanghavas no pariparinynen na dira do tawotawo mo sa do Jerusalem, ¹⁴as mian o permiso na a yapo do maato sa a papali do kaparin na diamen a arestohen a atavo a tawo a nanganohed dimo do Damasco aya.” ¹⁵Amna vinata ni Jesus, “Mangay ka as kaparin mo so vatahen koaya dimo, ta si Saulo aya am pinidi ko a mayserbi diaken a mapapanmo no chirin ko dira do Hentil kan dira do patol sa kan dinio a taytayabo ni Israel. ¹⁶As ipapanmo ko sia o kaaro no pakasisian na anti a makayamot do kawnot na diaken,” kwana ni Jesus.

¹⁷Dawa nangay si Ananias do vahay ni Judas as kapalapaw na so tanoro na di Saulo as kavata na sia, “Kakteh mo Saulo, tinovoy ako no Apo ta a si Jesus a iya so navayat mo do rarahan ori do kapangwan mo dia. Tinovoy na yaken tapian mirwa ka na makavoya as karisibi mo so Masanto a Espirito a iya so maynolay dimo,” kwana ni Ananias. ¹⁸As nanyeng a manalasal o akmay isis a yapo do mata ni Saulo as kapakavoya narana. Karahan na naw am nibawtismoan da sia. ¹⁹Kominan as naypayet o karakohan na.

No nanoma a kapananawo ni Saulo

Navidividin pa si Saulo do Damasco dira do manganohed sa di Jesus. ²⁰As nyeng a somitnan a mangangay do sinagoga da no Judeo a mapawnonong sia o ka si Jesus no Manganak no Dios. ²¹Naychaknin sa do nakadngey da sia as kavata da sia, “Niaya paroava o napakasisi so tawotawo sa ni Jesus do Jerusalem? As nangay paroava ya dia a mangaresto so iyangay na dira do maato sa a papali?”

²²As naypangdet si Saulo a mananawo as kapaypangay no kasolivan na a mapawnonong sia o ka si Jesus no Cristo as arava dira do Judeo sawri do Damasco o nakatbay sia.

²³Makarahan o pira karaw am chinakey da dimanen si Saulo no Judeo sawri as pinaypapanmoan da an maypango o kadiman da sia. ²⁴As nayfermi da sia a tayayanan do ahbetan aw no kavahayan ori do Damasco tapian dimanen da amna natanggal ya ni Saulo. ²⁵Dawa do asa ka mahep am pinangay da sia no rarayay na do rakoh a alat as kawlot da sia a pagtinyen do dichod no makarang a atoy no kavahayan ori.

No nakangay ni Saulo dira do nanganohed sa di Jesus do Jerusalem

²⁶Nangay si Saulo do Jerusalem as kakey na a machisasa dira do manganohed di Jesus amna chinamo da sia, ta do vata da as ari pa

di manganohed di Jesus. ²⁷Amna pinachivan na sia ni Bernabe as kapasinchad na sia dira do apostoles sirawri. Vinahey na o nakapavoya ni Jesus di Saulo do rarahan as kano nakasisirin na sia ni Jesus. Vinahey na pa o angdet ni Saulo do nakapananawo na so komapet di Jesus do Damasco. ²⁸As navidin pa si Saulo do Jerusalem a machasa do pariparinyen da no manganohed sawri daw. ²⁹Oyod a mangdet a mananawo as kapachidibati na dira do Judeo sawri daw a maychirin so Griego. As makayamot dia am chinakey da sia a dimanen no pinachidibatian na saya. ³⁰As do nakapanmo da sia ya no kakakteh na sawri di Jesus am inangay da sia do Cesarea as katovoy da sia do kavahayan na do Tarso.

³¹As do tiempo kanaw am ara pava o pinayparahanan da a pakasisian no nanganohed dana sa di Jesus do Judea, Galilea kan do Samaria as nappahni o kapanganohed da as kapaypaaro da a makayamot do sidong dira no Masanto a Espirito as mavoya do kaparin no viay da o kawnot da do Dios.

No milagro ni Pedro do Lida kan do Jopa

³²As si Pedro am nangay a ombisita sira so nanganohed sa di Jesus do aro sa a kavahayan as asa karaw am nangay dira do tawotawo sa no Dios do Lida. ³³Navoya na daw si Eneas a asa ka mahakay a paralitiko as di pa nakapayvangan so wawaho dana a ka kawan. ³⁴“Eneas,” kwana ni Pedro, “mayvangan ka na as kahon mo so apin mo ta nitova ka na ni Jesu Cristo.” As nanyeng a mayvangan. ³⁵Navoya da atavo no tawotawo do Lida kan do Saron o nakapakayam naranaya as nanganohed sa di Jesus.

³⁶As do Jopa am mian o asa ka mavakes a mayngaran so Tabita as do chirin no Griego am Dorcas a mayinmonmoan pa so agsa. Aro o mapia a pariparinyen na as kano rakoh o kasisien na. ³⁷As do kayan ni Pedro do Lida am naganit si Tabita as kadiman na. Ninamonamo da o karakohan naya as kangay da nia do tohos do asa ka kwarto no vahay na. ³⁸As do kasngen no Lida do Jopa am pinanoyotoyonan da si Pedro. “Mangay ka pa kono an maparin do Jopa so makalo,” kon da no tinovoy da saw. ³⁹Nachivan dira si Pedro a mangay do Jopa as mawara sa daw am inangay da sia do yanan no nadiman ori as sira o bida ori am maychatanyitanyis sa as kadivon da si Pedro a mapavoya nia sia o laylay dawri a nihneb ni Tabita do kaviay na pa. ⁴⁰Pinahbet na sa atavo ni Pedro as kadogod na a machahoahok. Tayoka ya am tominek as kasalap na so karakohan ori ni Tabita as kavata na sia, “Tabita, mayvangan ka.” Nayvotideng si Tabita as do nakavoya na si Pedro am nayvangan as kapaydisna na. ⁴¹As nipondanan ni Pedro o tanoro na as kasidong na sia a maytetnek as katawag na dira do bida sawri kano kadwan pa sa a manganohed di Jesus as navoya da o nakapirwa na a maviay ni

Tabita. ⁴²As nadngey da no tawotawo do Jopa o naparin aya as aro sa o nanganohed di Jesus. ⁴³Navidin pa daw si Pedro as natda do vahay ni Simon a asa ka maychodikodit.

No vision sa dira da Pedro kani Cornelio

10 ¹Mian do Cesarea o asa ka sentorio no Roma a mayngaran so Cornelio a apohen no asa yatos a ka sinjalo no Italia. ²Si Cornelio aya kanira atavo do vahay na am madiodiosen sa as kano oyod a masisien si Cornelio as kafermi na a maydasal do Dios. ³Asa ka makoyab am nawara o anghel no Dios di Cornelio do asa ka vision. “Cornelio,” kwana. ⁴Tod a mangolirat si Cornelio do kamo na as kavata na sia, “Ango ichakey mo mo Apo.” Vatan sia no anghel aya, “Fermi na a manakem no Dios o kasisien mo as kadngey na so dasal mo. ⁵Ipahap mo sichangoriaw si Simon a mayngaran pa so Pedro a tayto do Jopa, ⁶a matda do vahay ni Simon a asa ka maychodikodit. No vahay na am masngen do kanayan.” ⁷Nawri o vinata no anghel aya as kakaro narana. Kakaro na am tinawagan ni Cornelio o dadwa dira do pachirawatan na as kano asa do sinjalo na a madiodiosen. ⁸As tayoka na a ivahey dira o atavo awri a vinata no anghel am tinovoy na sa do Jopa.

⁹Do maraw do omonot danawri araw do kasngen darana makarapit am nangay si Pedro do pasalawsawan do tohos no katdan na a machahoahok. ¹⁰Kwanasaw am napteng si Pedro as do katayto da paya a manotong am mian o pinavoya na dia no Dios a asa ka vision. ¹¹Navoya na o hanyit a maywang as kayan no akmay rakoh a ayob a makedked do apat a aroywan a maypagtin. ¹²No minyan no ayob aya am matatarek sa a vinyay, boday kano manomanok. ¹³As nadngey ni Pedro o liak a makavata sia, “Mayvangan ka na mo Pedro as kapandiman mo as kakan mo.” ¹⁴Amna no tinbay ni Pedro am, “Omba mo Apo, ta komnan ako pava so akmaya sia, ta dagen sa ya do onotan namen,” kwana. ¹⁵Pirwa no liak awri a makavata sia, “Vatahen moava o kadi na mayanongan no kakan sia an vatahen no Dios o kaparin na a kanen.” ¹⁶Naypitdo a maparin ya as kapayvidi narana do hanyit no ayob ori.

¹⁷Do kaktokto pa nia ni Pedro an ango inmonmoan na nia am nawara sa o tawo sawri a tinovoy ni Cornelio do vahay aya a katdan ni Pedro. ¹⁸Tomnawag sa, “Diaya paro o katdan ni Simon a tawagan so Pedro?” ^{19,20}Machirayay do katayto na paya a komtokto no inmonmoan no vision ori am vinata dia no Espirito no Dios, “Gomtin ka na ta tayto sa o komita dimo a tatdo a ka tawo. Mamo kava a machivan dira ta yaken o tomnovoy aya sira,” kwana. ²¹Igtin ni Pedro as kavata na sia, “Yaken o chitahen nioaya. Ango ichakey nio.” ²²“Tinovoy na yamen ni Sentorio Cornelio,” kon da, “ta nangay sia o anghel no Dios a makavata sia o kapatawag nimo a mangay sia tapian madngey na pa o vatahen mo. Si

Cornelio aya am madiodiosen as kapia no dadakay na as ipakamia sia no kapayengay mo sa a Judeo,” kon da. ²³Pinasdep na sa ni Pedro as kaysan darana dawri.

Do omonot aw araw am nachivan dana dira si Pedro as kanira no kadwan a kakakteh di Jesus do Jopa. ²⁴Nawara sa do Cesarea do omonot danaw araw. Mian dana sa a mananaya sa Cornelio kano lipolipos na sa kano kaychayvan na sa a niinbitan na. ²⁵Somdep si Pedro am vinayat ni Cornelio as kadogod na do salapan na. ²⁶Nyeng na a patneken ni Pedro as kavata na sia, “Tomnek ka ta kapalit mo yaken a tawo.” ²⁷As do kapaysisirin da Pedro kani Cornelio do kasdep dawri do vahay aw am navoya ni Pedro o kaaro da no tawotawo do sahad aw. ²⁸No vinata ni Pedro am, “Mapanmo nio am piahen ava no onotan namen a Judeo o kangay namen dinio a dia Judeo a maybisita amna pinapanmo diaken no Dios kakoyab do asa ka vision o kadi ko a mangatatadkan so tawo. ²⁹Dawa do nakapatawag nio niaken am nangay ako dia a abo so kapasadisadit sia as ichakey ko ichapatak ango pinatawagan moaya niaken,” kwana.

³⁰Vinata ni Cornelio, “Apat dana a karaw o nakarahan do akmaya sia a oras do kayan ko a maydasal o nakapaychehat na a mawara no asa ka tawo a maknyay so laylay. Naytetnek do salapan ko, ³¹as kavata na sia, ‘Cornelio, nadngey no Dios o dasal mo as kanakem na so kasisien mo. ³²Sichangoriaw am ipatawag mo do Jopa o asa ka tawo a mayngaran so Simon a tawagan so Pedro a tayto matda da Simon a asa ka maychodikodit do vahay da a masngen do kanayan,’ kwana no anghel aw. ³³Dawa nanyeng koymo a ipatawag as mapia ta tayto ka nakangay dia. Tayto ta dia do salapan no Dios a domngey so vatahen mo a maypakwan do Dios,” kwana ni Cornelio di Pedro.

No mensahe ni Pedro dira da Cornelio

³⁴Ipayliliak ni Pedro. “Makayamot do vision kori am tayto ko mapanmo o kadi na mangatatadkan no Dios so tawotawo, ³⁵ta ichaddaw na o atavo a tawotawo a sominchad sia as napia so pariparinyen aran dino o pinakayapoan da a kavahayan. ³⁶Mapanmo nio o pinapanmo no Dios diamen a Israelita a Evangelio no kapavidi diaten no Dios a makayamot di Jesu Cristo, ta si Cristo o Apo no atavo a tawotawo. ^{37,38}Mapanmo nio na sigoro o pinariparin ni Jesus a iNazareth do provinsia no Galilea kan do Judea do nakarahan no nakapanbawtismo ni Juan so tawotawo. As mapanmo nio na ta tinoroh no Dios di Jesus o Masanto a Espirito as kano ipakapamarin na as kangay na do aran dino a mamarin so mapia as katova na sira so pakasisien ni Satanas takwan mian sia o ipakapamarin no Dios. ³⁹Navoya namen a apostoles o pinarin na sawri do Jerusalem as kan do atavo sa kavahayan do Judea amna

alit na no nakadiman da sia do nakapapasek da sia do kros. ⁴⁰Amna do ichatdo na karaw am pinirwa na sia viayen no Dios as kapavoya na sia diamen. ⁴¹Naytavo ava o tawo a makavoya sia ta moyvoh kami a pinidi no Dios a mapapanmo nia takwan nasa kami a koman kano ominon do nakarahan dana no nakapirwa na a maviay. ⁴²As yamen o niyokoyokod na a mangay a mapapanmo nia do tawotawo o ka si Jesus no tinongdo no Dios a omhosga do maviay kano nadiman dana. ⁴³Atavo sa o profeta kaychowa am napatolas sa so komapet di Jesus a mapapanmo nia ta an sino o manganohed di Jesus am pakaboan na o atavo a gatogatos na a makayamot do ipakapamarin ni Jesus,” kwana ni Pedro da Cornelio.

No nanoma a karawat da sia no Hentil o Masanto a Espirito

⁴⁴Do katori na paw a mangononong ni Pedro am nawara o Masanto a Espirito dira do nakadngey aw sia, ⁴⁵as chinaknin da no rarayay sa ni Pedro a Judeo a yapo do Jopa o nakatoroh aya no Dios no Masanto a Espirito a aran dira do Hentil. ⁴⁶Nadngey da sa a maychirin so matatarek a chirin as kadaday da so Dios. As vinata ni Pedro, ⁴⁷“Tayto dana dira o Masanto a Espirito a akma so katayto narana diaten, dawa maparin tava a vadawen o kabawtismo sira.” ⁴⁸Vatan narana sia ni Pedro o kabawtismo sira do ngaran ni Jesu Cristo. Tayoka ya am niinbitan da si Pedro a mavidividin pa dira.

No testimonio ni Pedro do Jerusalem a komapet dirada Cornelio

11 ¹As sira o apostoles kanira no kadwan a kakakteh di Jesus do Judea am nadngey da o nakarisibi darana sia no Hentil o chirin no Dios as kapanganohed da. ²Dawa do nakawara ni Pedro do Jerusalem am sira o Judeo a manganohed di Jesus a oyod a maistrikto do kawnot do onotan sa am nisobna da si Pedro as kavata da sia dia, ³“Ango iyangay mo dira do dia Judeo as ango pachakan moaya dira.” ⁴Amna pinakapia ni Pedro a ivahey dira an ango o namarin ori a makayapo do sitnanan na. ⁵Vinata na, “Mian ako do Jopa a machahoahok do kayan no namarin. Mian o pinavoya diaken no Dios a vision. Nakavoya ako so akmay rakoh a ayob a akmay mian so mapadpet sia do apat aw a aroywan na a maypagtin diaken a yapo do hanyit. ⁶Tiban ko so kapiahren am mian sa do ayob aya o matatarek a vinyay, boday kano manomanok. ⁷As kadngey ko so liak a makavata sia, ‘Mayvangon ka na mo Pedro as kapandiman mo so kanen mo.’ ⁸Amna no tinbay ko am, ‘Omba mo Apo, ta kominan ako pava so akmaya sia, ta dagen ya do onotan namen,’ kon ko. ⁹Pirwa no liak aw a makavata sia, ‘Vatahen moava o kadi na a mayanongan no kakan sia an vatahen no Dios o kaparin na a kanen.’ ¹⁰Naypitdo a maparin ya as kapayvidi narana do hanyit no ayob aw. ¹¹Tomohos o ayob aw am nachirayay o nakawara

da no tatdo a ka tawo a tinovoy da sa diaken a yapo do Cesarea. ¹²As vinata diaken no Espirito no Dios o kadi ko hamoan a machivan dira. Nachivan sa diamen o anem saya a rarayay ta dia as kangay namen do vahay naya ni Cornelio. ¹³Vinahey na diamen o nakangay sia no asa ka anghel do vahay na a omyokoyokod nia do kapatawag na niaken do Jopa, ¹⁴ta yaken o mapapanmo nia dira o komapet do kalibrian da atavo do familia na. ¹⁵Kasitnan ko a mangononong am nawara dira o Masanto a Espirito a akma so nakawara na diaten kaychowa do nanoma awri a nakarawat ta sia. ¹⁶As nanakem ko o nakavata na sia no Apo ta a si Jesus kaychowa, ‘Nibawtismoan naynio no danom ni Juan as bawtismoan kamo anti no Masanto a Espirito.’ ¹⁷As makayamot do nakatoroh no Dios so Espirito na dira do di aya Judeo akma so nakatoroh naya sia diaten kaychowa do nakapanganohed ta do Apo ta a si Jesu Cristo am sino ako paro a somobna so Dios.” ¹⁸Kadngey da sia ya am ara pava o mavavata da. Nidaday da o Dios as kavata da sia, “Aran sira sawen o Hentil am tinorohan sa no Dios so privilihio a manehseh no gatos da tapiam marawat da o viay a abo so pandan.”

No nanoma sa a tawagan so Cristiano

¹⁹Naychawpiti sa o omonot sawri di Jesus a makayamot do kapakasiasi dira do nakarahan no nakadiman da si Esteban. Nakarapiti sa o kadwan do Fenecia as kan do tana no Cipro kan do kawahayan a Antioch do provinsia do Syria. Amna voyvoh sa o kapayengay da a Judeo o pinawnonongan da so komapet aya di Jesus. ²⁰Asna no kadwan sa a omonot di Jesus a iCipro kan iCyrene am nangay sa do Antioch. As sira pa o Hentil o pinawnonongan da so komapet do Apo ta a si Jesus. ²¹Makayamot do kayan na dira no ipakapamarin no Dios am aro sa o nanganohed di Jesus do nakadngey da so komapet aya sia as kawnot da dia. ²²Do nakadngey da sia ya no mian do timban do Jerusalem am tinovoy da si Bernabe do Antioch. ²³Mawara daw am oyod a masoyot si Bernabe do kavoya na so ipakapamarin no Dios do viay da no iAntioch saya. Vinata na dira o kapakahni da so kapanganohed da di Jesus aran ango o maparin. ²⁴Si Bernabe aya am oyod a mapia o dadakay na as no Masanto a Espirito o maynolay do viay na. Mahni o saray na as do kayan naya daw am aro sa o nakarapa dira do manganohed aya.

²⁵Kwanasaw am nangay si Bernabe do Tarso a komita si Saulo. ²⁶Kavoya na sia am pinachivan na do Antioch. As do sinahad no asa ka kawan am mian sa dira do manganohed dana saya as kaaro no ninanawo da. As sira o nanganohed saya di Jesus do Antioch am sira o nanoma a tawagan so Cristiano.

²⁷As do kayan da pa da Bernabe kani Saulo do Antioch am nawara sa o profeta a yapo do Jerusalem. ²⁸Asa dira am si Agabo as naypisa do

kavayavayat da am tominek as do ipakapamarin no Espirito no Dios am vinahey na o kawara anti no kapaychapteng no atavo. Tomnohod ya do ka si Claudio no emperador do Roma. ²⁹Dawa pinaypapanmoan da no manganohed sa di Jesus do Antioc o kaparara da so sidong dira do kakakteh da sa do Judea. Tomnoroh sa so maparin da a itoroh. ³⁰As pinarara da da Bernabe kani Saulo o kartos aya a itoroh dira do adngedngeyen daw no timban do Jerusalem.

No nakapavolaw sia no anghel si Pedro do kalaboso

12 ¹Do niaya a tiempo am somnitnan si Patol Herodes a mapakasiyasi kano omtetek so kadwan sa a membro no timban^d do Jerusalem aya. ²Pinadiman na no espada si Santiago a kakteh ni Juan. ³As do nakavoya na sia ni Herodes o nakakonswelo da nia no Judeo saya am pinaaresto na pa si Pedro. Maparin ya am tiempo no fiesta no kakan so tinapay a abo so libadora. ⁴Pinakalaboso na si Pedro as kapagwardia na nia do apat a ka gropo no gwardia a minted a tayepat so tawo a mavoavohod a maygwardia. Chinakey ni Herodes o kasentensia na sia a dimanen do kavoyan da sia no tawotawo an makarahan dana o fiesta daya no Paskwa. ⁵As do kayan ni Pedro do kalaboso am pinawiyod da sia a ipachahoahok no timban aya.

⁶Do mahep aw a manam kano kahbet nia ni Herodes si Pedro a hosgan kano dimanen do kavoyan da sia no tawotawo am nakaycheh si Pedro a payvitan da no dadwa a ka gwardia. Makedked no dadwa a ka kadena as kayan da no maygwardia do ahbetan aw do priso. ⁷Amna naychehat a mawara o anghel no Dios a tomnek do yanan naya as kayan no sehdang do priso aya. Hojihojian sia no anghel o pakoh aya ni Pedro as kayokay na sia a makavata sia, “Makalisto ka a mayvangon.” As nanyeng a gomtos o kadena saya a mian do tanoro ni Pedro. ⁸Vatan sia no anghel aya, “Maylaylay ka na as kapangay mo na so sandalyas mo.” Pinarin ya ni Pedro. Tayoka ya am vinata no anghel aya, “Maytangbali ka as kapachivan mo na diaken.” ⁹Minonot si Pedro sia as kahbet da do priso aya amna chinapatak nava ni Pedro an oyod o parinyen aw no anghel aya ta vata na as asa ya ka vision. ¹⁰Nihavasan da o manomaw a istasion da no gwardia as kano ichadadwaw no istasion. Makarahan ya am makarapit sa do pantaw aya no priso a machimangket do kavahayan. Tod a maywang o pantaw aya as kahbet da a mangwan dana do rarahan. Do kayan daranaya do rarahan aya am naychehat a mabo o anghel aya. ¹¹As kapatakan narana nia ni Pedro o naporin aw. Vatan na sia, “Sichangoriaw am ichapatak ko na o kaoyod na! Tinovoy no Dios o anghel aya a omliibri diaken di Herodes as kan do atavo a ichakey da a parinyen diaken no Judeo saya.”

^d 12:1 No chirin aya dia timban am asa ava a ka vahay asna tawotawo sa ya ni Jesus.

¹²Kapatak na nia o kaoyod no nakapakavolaw naya am nangay do vahay ni Maria a ina ni Juan Marcos. Mian sa o aro a tawotawo a navayavayat daw a machahoahok nia, ¹³as do nakapanogtog ni Pedro am nangay do pantaw si Roda a asa ka pachirawatan da. ¹⁴Nasinchad na o liak ni Pedro asna do nakasoyot na am arava do aktokto na o kapanyiwang na nia asna no nakapayayo na a mayvidi do sahad a omvahey nia o katori ni Pedro do gagan. ¹⁵“Naychawaw ka!” kon da. Amna pirwahan a vatahen no mavakes aya o kaoyod na. As vatan da sia, “Anghel nawri sigoro.” ¹⁶Navidin a manogtog si Pedro as manyiwang sa am oyod sa naychaknin do nakavoya da sia! ¹⁷Nisinyasan na sa do kapakadomi da as kavahey na nia o nakapavolaw sia no Dios do kalaboso. “Ivahey nio pa da Santiago as kano kadwan a kakakteh ta,” kwana as kakaro narana.

¹⁸Mavekhas dana am oyod sa mavakel o gwardia saya ta ichapatak dava an dino yanan ni Pedro. ¹⁹Vatan na sia ni Herodes o kachita da sia amna mavoya dava. Paskaskaran na nira o gwardia saya as kavata na so kadiman sira. Makarahan dana ya am nangay si Herodes do Cesarea ta mian kanaw do Judea as kavidin na daw.

No nakadiman ni Patol a Herodes

²⁰Si Herodes aya am oyod na sa a ichaket o tawotawo do Tiro as kan do Sidon. Makayamot dia am nikaykayvan da no tawotawo saya si Blasto a mayordomo ni Herodes tapian sidongen na sira as kangay darana a maytavo do patol a mapakakabo takwan no pakayapoan no kanen no kavahayan daya am do kavahayan ni Herodes. ²¹Do asa ka napesek a araw am inonay ni Herodes o laylay na do kapatol na as kapaydisna na do trono na as kapaydiskorso na dira do tawotawo sawri. ²²“Tawo ava o mayliliak aya ta asa ya ka dios!” kwana no ipangyangyaw da no tawo do kadngey da sia. ²³Nanyeng a kastigoan no anghel no Dios si Herodes takwan inahap na o logar a kadaday so Dios no tawotawo. Nawhed o karakohan na manda do kadiman na.

²⁴Naypaaro o narapit no chirin no Dios as kapaypaaro da no manganohed.

²⁵Tayoka da Bernabe kani Saulo o trabaho da am nayvidi sa a yapo do Jerusalem^e as pinachivan da si Juan Marcos.

No nakapidi da Bernabe kani Saulo a tovoyen a mapawnonong so chirin no Dios do matatarek sa a kavahayan

13 ¹As do timban do Antioc am mian sa o profeta kano mananawo a sa Bernabe kani Simeon a tawagan da so Negro as kani Lucio

^e 12:25 Do kadwan sa a manuscript am: nayvidi sa do Jerusalem.

a iCyrene kani Saulo as kani Manaen a kaktehen no manyokoyokod a si Herodes. ²Asa karaw do kadaday da so Dios as kano kapay-ayono da am vinata dira no Masanto a Espirito o kapidi da sa Bernabe kani Saulo a omparin so trabaho a tinawatawagan nawri dira. ³Nakarahen o kapay-ayono kano kapachahoahok da am pinalapaw da o tanoro da dira da Bernabe kani Saulo as kapadinaw darana sira.

No kavoyan so ipakapamarin no chirin no Dios do Cipro

⁴Tinovoy sa no Masanto a Espirito sa Bernabe kani Saulo do Seleucia as kasakay da daw do bapor a mangay do tana no Cipro. ⁵Mawara sa do Salamis am pinawnonong da o chirin no Dios do sinagoga da sa no Judeo. Nachivan dira si Juan Marcos a kasidong da.

⁶Nidivon da o kavahayan sawri do Cipro a manda do Pafos a diaya so chinasincharan da so asa ka Judeo a si Bar-Jesus a kadakaday a profeta as machanito. ⁷Kayvan ya no gobernador da do Cipro aya a si Sergio Paulo a asa ka masolib a tawo. Tinawagan na sa Bernabe kani Saulo ta ichakey na a adngeyen o chirin no Dios, ⁸amna nidistorbo na sa no machanito aya a ngaranan pa so Elimas do chirin da no Griego, ta ichakey nava o kapanganohed no gobernador aya. ⁹As si Saulo a tawagan pa so Pablo am do ipakapamarin no Masanto a Espirito am nisahsahan na o machanito aya, ¹⁰as kavata na sia, “Imo a anak ni Satanas, kontra ka no atavo a mapia! Mangotap ka as karahet no pariparinyen mo. Omhes ka paroava a mapayvadichid so nanawo no Dios? ¹¹Sichangoriaw am parinyen naymo no Dios a mavota. Makavoya kava anti so mayendes a tiempo.” Nyeng a masari o kapakavoya na as kavota narana. Panita narana so komaday sia. ¹²Nanganohed o gobernador aya do nakavoya na so napanin aya as kaoyod na a naychaknin do ipakapamarin aya no nanawo no Dios.

Do Antioc do provinsia no Pisidia

¹³Somnakay sa Pablo kano rarayay na saya do bapor do Pafos as kangay da do Perga do provinsia no Pamfilia. Makarapit sa daw am chinaroan sa ni Juan as kapayvidi na do Jerusalem. ¹⁴Nangay pa sa Bernabe kani Pablo do Antioc do provinsia no Pisidia. Do araw no kapaynaynehah am nangay sa do sinagoga as kapaydisna da. ¹⁵Kapakarahan no kalir da so pinatolas da Moises kanira no profeta sa am pinatawag da sa Pablo no apopohen no kakpekpehan aya as kavata da sia dira, “Kakakteh, an mian o ichakey nio a inanawo diamen am ipapanmo nio diamen,” kon da.

¹⁶Tominek si Pablo as kasinyas na dira do tawotawo aya do kapaysilensio da as kavata na sia, “Inio a kaydian a Israelita kaninio atavo a omanianib so Dios, adngeyen nio yaken,” kwana. ¹⁷“No Dios ta a tayatayabo ni Israel am pinidi na sa o apoapo ta sawri a tawotawo

na as do kayan da pa do di da a kavahayan a Egipto am pinaypaaro na sa as kwanasaw am makayamot do rakoh a ipakapamarin na am pinawnot na sa a komaro daw. ¹⁸As do apat a poho a ka kawan am pinaypasinsian sa no Dios do kayan daya do desierto. ¹⁹Mawara dana sa do Canaan am nahomis da sa do ipakapamarin no Dios o papito so ka nasiones a matda daw as nawri o nakatoroh nia no Dios do apoapo ta sa o nipromisa naya a tana do nakarahan no apat a yatos kano dadima poho (450) a ka kawan. ²⁰Nakarahan na naw am tinorohan sa no Dios so natatadi a manyokoyokod a manda do tiempo ni Samuel a asa ka profeta. ²¹Do tiempo naya ni Samuel am nangahes sa o tawotawo aya so patol da as no tinoroh no Dios a patol da am si Saulo a manganak ni Kis a tayabo ni Benjamin. Naypatol si Saulo so apat a poho a ka kawan. ²²As do kwanasaw am pinatadi no Dios si David a patol a niaya so vatan na so, ‘Si David aya a anak ni Jesse o ipakamia ko a tawo ta onotan na o inolay ko.’ ²³As yapo do tayatayabo ni David o Mangahwad ta a si Jesus a tinoroh aya no Dios diaten a Israelita akma so nipromisa na. ²⁴Manam so nakasitnan ni Jesus do ministerio na am nawara si Juan a mangay a mapawnonong do atavo a Israel so kapanehseh da nia o gatogatos da as kapabawtismo da. ²⁵Masngen dana a komavos o trabaho aya ni Juan am vinata na, ‘Sino ako do vata nio. Yaken ava o nayendes nio naya a panapanayahen, ta ito pa o manam a mawara a matoato pa kaniaken, ta aran no kawvay ko so itan no sandalyas na am mayanong akoava.’ Nawri o vinata ni Juan,” kwana ni Pablo.

²⁶“Dawa inio a kakakteh, tayatayabo ni Abraham as kaninio atavo a omanianib so Dios am yaten o pinarawatan so mensahe aya no kalibrian. ²⁷No tawotawo sa do Jerusalem kano apopohen da am nasinchad dava si Jesus. Naintindi dava o pinatolas da no profeta sa a madngey da a maday so araw no kapaynaynehah. As sira mismo o minpatongtong so nakatolas aya a kadiman si Jesus. ²⁸Aran abo o gatos na a kastigoan dia so kadiman am kayan na pa o kavata da so kapadiman nia ni Pilato. ²⁹Tayoka da a parinyen di Jesus o atavo a pinatolas da no profeta aya a komapet sia am pinagtin da sia do kros as kavovon da nia. ³⁰Amna pinirwa sia a viayen no Dios. ³¹As do apat a poho so karaw am masanib o kavoya da sia no tawotawo sa a nachivan sia do Jerusalem a yapo do Galilea a sira dana sichangoriaw o tayto aya a mapawnonong sia o komapet di Jesus do atavo,” kwana ni Pablo. ³²“As tayto kami dia a maparawat sia dinio o Evangelio aya, ta no promisa aya no Dios do apoapo ta, ³³am tayto makatongtong sichangoriaw do nakapirwa na sia a viayen o Manganak naya a si Jesus akma so nakatolas do ichadadwa no Salmo:

‘Imo o Manganak ko as do sicharaw am nayvadiw ako a Ama mo.’

³⁴As no vinata pa no Dios do komapet do kapidirwa na sia a viayen as kadi narana a mirwan a madiman am,

‘Itoroh ko anti dinio o mapia aya kano masigorado a bendision a nipromisa ko di David.’

³⁵As no vatahen pa ni David do asa ka Salmo am no kadi na sia piahen no Dios a mahta o karakohan no Masanto aya. ³⁶Niaya am komapet ava di David, ta do nakakavos ni David a omparin so pinaparin sia no Dios am nadiman as kavovon da nia do katangked no apoapo na sa as kahta no karakohan na. ³⁷Asna no pinirwa aya a viayen no Dios am nahta ava. ³⁸Dawa kapanmohen nio a kakakteh, ta mapakabo no Dios o gatogatos nio a makayamot di Jesus, ³⁹ta arava o malibri do gatos na do kawnot do panyokoyokoran ni Moises amna an sino o manganohed di Jesus am malibri do atavo a gatogatos na. ⁴⁰Dawa makahawa kamo tapian di maparin dinio o pinapanmo no Dios do asa ka profeta kaychowa:

⁴¹‘Inio a omtek no kakawyoran, tiban nio as kapaychaknin nio no mapaparin saya do tiempo nioaya amna manganohed kamoava. Dawa machisiay kamo anti diaken.’”

⁴²Tayoka a mayliliak si Pablo am minehbet sa kani Bernabe. Niinbitan da sa no tawotawo sawri a mirwa pa mananawo do omonot awri araw no kapaynaynehah so komapet pa do tayoka daya a pawnonongen. ⁴³As do kakaro da Pablo kani Bernabe am aro sa o minonot dira a Judeo kanira no Hentil a tayto dana omonot do panganohdan da no Judeo. Pinidipidit da sa da Pablo a makavata sia o kavidin da a omonot do kakawyoran aya no grasia no Dios.

⁴⁴Do minonot aw araw no kapaynaynehah am toneng a maytavo o tawotawo do kavahayan ori a navayavayat a domngey so chirin no Dios. ⁴⁵Amna do nakavoya da sia no apopohen da sa no Judeo o kaaro daya am chinaynanahet da sa Pablo. Nikontra da o vinata ni Pablo as karahet no vatahatahen da sia. ⁴⁶Amna namo sava sa Pablo a mananawo as kavata da sia, “Mayanong o kainio no manoma a makadngey so chirin no Dios. Amna do kaskeh nio nia as kapakamahbo nio so inmonmoan no viay aya a abo so pandan am sira dana o Hentil o pawnonongan namen sia. ⁴⁷Ta no vinata diamen no Apo ta a Dios am,

‘Tovoyen koynio a mapasehdang niaken dira do Hentil do atavo a parte no mondo aya tapian marisibi da o makakniknin a kapanlibri no Dios,’”

kwana ni Pablo.

⁴⁸As do nakadngey da sia ya no Hentil saya am oyod da chinasoyot as kapamahemahes da do chirin aya no Dios. As sira o pinidi no Dios a omrisibi so viay a abo so pandan am nanganohed sa. ⁴⁹As nakarapit o chirin no Dios do atavo sa kavahayan do omdivon aw. ⁵⁰Amna no maynanahet saya a apopohen da no Judeo am pinasolsol da sa o kadwan a marelihioso kano maato a mavavakes as kano kadwan pa sa a maato a tawotawo do kavahayan aw a mapasitnan no kapakasiasi da sa Pablo

kani Bernabe as kapakaro da sira do kavahayan dawri. ⁵¹Pinapaspas da o ahbek do kokod da da Pablo kani Bernabe a pavoyan da no kadi darana mayanongan a mayvidi dira. As nangwan dana sa do Iconio. ⁵²As oyod sa masoyot o nanganohed saya di Jesus do Antioc as kayan dira no Masanto a Espirito a maynolay do viay da.

No marahet a karisibi da sira do Iconio

14 ¹Mawara sa Pablo kani Bernabe do Iconio am nangay sa do sinagoga da no Judeo as aro sa o nanganohed di Jesus dira do Griego kanira no Judeo do katayoka da a mananawo. ²Amna sira o Judeo a naskeh a manganohed am pinasolsol da sa o kadwan a Hentil tapian kontrahen da sa o omonot saya di Jesus. ³Amna nayendes pa sa daw sa Pablo ta namo sava a mananawo so komapet di Jesus. As pinavoya no Dios o kaoyod no ipananawo daya a grasia na do katoroh na so ipakapamarin da a maymilagro. ⁴Amna sira o tawotawo am malit ava o pinangtoktoan da. Sira o kadwan dira am minonot sa do vatahen da no Judeo sawri as sira o kadwan am nanganohed sa do ipananawo da no apostoles saya. ⁵As naypapanmo sa o di aya a manganohed a Judeo kanira no Hentil as kano apopohen da do kapakatanotanoro kano kagchid da sira so apostoles saya a dimanen. ⁶Amna nadngey da Pablo o plano daya as komnaro sa a mangay do kavahayan sa do Listra kan do Derbe do Liconia as kan do kadwan pa a omdivon a kavahayan ⁷a diaya so pinawnonongan da so Evanghelio aya.

No napaparin sa do kayan da Pablo do Listra kan do Derbe

⁸Do Listra am mian o mahakay a di makayam a nakayapo do nakawara na a tawo, ⁹a tori a manngey do kapangononong aya ni Pablo. As do kavoya sia ni Pablo o kayan no saray na no Dios a matova am tiniban na sia, ¹⁰as kavata na sia so maliak, “Tomnek ka so matalineng.” Nanyeng a tomnek as kayam na! ¹¹As do nakavoya da sia no tawotawo o pinarin aya ni Pablo am pinangyangyaw da do chirin da a di da maintindi da Pablo a makavata so, “Tiya sa a gomintin diaten o dios ta a akmay tawo!” kon da. ¹²Do vata da as si Bernabe am no dios da a si Zeus as si Pablo am no dios da a si Hermes, ta iya o mayliliak nira a dadwa. ¹³As no pali da do dadayan so diosdiosan da do masngen do kavahayan am nangaday so baka sa a inohayan da so savosavong as kangay da nia do asdepan do kavahayan aya. Nia o isakrifisio da no tawotawo aya do kadaday da sa Pablo. ¹⁴Kapanmo da sia da Bernabe kani Pablo o ichakey daya a parinyen am oyod da ya chinaskeh as nayayo sa a mangwan do hovok daya no tawotawo saya as kapangyaw da nia a vatahen, ¹⁵“Ango parinyan nioaya siay! Tod kami a tawo akma dinio! Nangay kami diaya a mananawo so komapet di Jesus tapian karoan nio o dios nio saya a

abo so sinmo as kapanganohed nio na do Dios a tayto a maviay a iya so minamaog so hanyit, tana, taaw as kano atavo. ¹⁶Kaychowa am pinaynolay naynio a Hentil a omparin so ichakey nio, ¹⁷amna kayan na pa no katoroh no Dios dinio so kapanmoan nio sia do mapia a pariparinyen na do katoroh na so timoy a yapo do hanyit kano yanien nio tapian mian o kanen nio as kapia no inaynawan nio.” ¹⁸As aran nadngey da no tawotawo o vinata aya ni Pablo amna oyod a masadit o kapabhes da sira a tomoroh nia o idaday dawri sira.

¹⁹Amna nawara sa o kadwan a Judeo a yapo do Antioc do Pisidia kanira no yapo do Iconio a mapasolsol sira so tawotawo a machikontra da Pablo. Dawa nibatoan da si Pablo as kagorogod da sia ihbet do kavahayan aw, ta do vata da as nadiman dana. ²⁰As do kadivon daya sia no manganohed saya di Jesus am nayvangon as kawdi na do kavahayan ori. Omonot a araw am nangay sa Pablo kani Bernabe do asa ka kavahayan a tawagan so Derbe.

No nakapayvidi da Pablo do Antioc do Syria

²¹Nananawo sa daw sa Pablo kani Bernabe so Evangelio as kaaro no nanganohed daw. Tayoka ya am nayvidi sa do Listra as kan do Iconio, as kan do Antioc do Pisidia. ²²Pinaypahni da o saray da no manganohed saya di Jesus as kavata da so kavidin da a masaray nia do aran ango a maparin. Vinata da pa o karakoh no pandidiwan da no manganohed di Jesus a manam kano kahap narana sira no Dios do paypatolan na. ²³As do maday so timban am namidi sa so adngedngeyen da no omonot saya di Jesus. As tayoka ya am nay-ayono sa as kapachahoahok da nira do Apo taya a iya so pinanganohdan da.

^{24,25}Nanahan sa do Pisidia as kangay da do Perga a mian do provinsia no Pamfilia. Tayoka da a pawnonongen o chirin aya no Dios daw am nangay sa do asa a ka kavahayan a tawagan so Atalia. ²⁶Somnakay sa do bapor do kapayvidi da do Antioc do Syria a dia so pinarawatan da sira do Dios a pachonongan na do nakasitnan da do trabaho daya a tayto da pinakavos. ²⁷Mawara sa daw am nivayavayat da sa o kakakteh saya di Jesus do timban aya daw as kavahevahey da nia o atavo a pinariparin da do sidong dira no Dios. Nivahey da pa o nakaparin sira no Dios o Hentil a machichasa do anohdan taya. ²⁸As nayendes sa daw do yanan da no omonot saya di Jesus.

No pinaypapanmoan a komapet dira do Hentila nanganohed dana

15 ¹As mian sa o nawara do Antioc a yapo do Judea a makavata sia, “An di nio onotan o pananawan ni Moises a kapatoli am malibri kamoava do gatogatos nio.” ²Rakoh o nakasobna da sia ya da Pablo kani Bernabe, dawa tinovoy sa kanira no kadwan pa a natongdo

dira a mangay do Jerusalem a machipanmo dira do apostoles kano adngedngeyen sa daw.

³Pinadinaw da sa no kakakteh sa do timban do Antioc as do biahe dawri am somnali sa do Fenicia kan do Samaria a mapapanmo nia o nakatadichokod darana no Hentil do adan da panganohdan as kawnot darana do Dios, as oyod da ya a chinasooyot. ⁴Mawara sa do Jerusalem am napia o karisibi da sira no kakakteh do timban awri daw kanira no apostoles as kanira no adngedngeyen da sa. Nivahey da o atavo a pinariparin da do sidong no Dios. ⁵Amna mian pa sa daw o kadwan a Fariseo a nanganohed dana di Jesus a tominek as kavata da sia, “Kaylangan o kapatoli da no Hentil as kawnot da do panyokoyokoran ni Moises.”

⁶As navayavayat sa o apostoles kanira no adngedngeyen da sa a maypapanmo do problema aya. ⁷Nayendes sa a maydidibati as kwanasaw am tomnek si Pedro as kavata na sia, “Kakakteh, mapanmo nio ta pinidi ako no Dios diaten kaychowa a mapawnonong sia o Evangelio aya dira do Hentil tapian manganohed sa di Jesus. ⁸As no Dios a makapanmo so aktokto da no atavo a tawotawo am pinavoya na o karawat na sira so Hentil do nakatoroh na dira so Masanto a Espirito a akma so pinarin na diaten. ⁹Nitatarek nava yaten no Dios, ta malit ta a pinakaboan na so gatogatos do nakapanganohed ta sia. ¹⁰Dawa ango paro ipachisobna ta do vinata no Dios do kahes ta no kawnot da no manganohed dana saya a Hentil do atavo sa a panyokoyokoran ni Moises a di da chinawnotan no apoapo ta sa kaniaten pa. ¹¹Mapanmo ta ta makayamot do grasia ni Jesus o chinalibri ta a akma so nakalibri na sira,” kwana ni Pedro.

¹²Nayliliak sava o tawotawo aya as kavidin da domngey sa Bernabe kani Pablo do kavahey da nia o makakniknin saya a pinariparin no Dios do nakangay da a mananawo dira do Hentil. ¹³Tayoka ya am nachitadi a mayliliak si Santiago. “Kakakteh, adngeyen nio pa yaken. ¹⁴Tiya tayoka na a pawnonongen diaten ni Simon Pedro o pinavoya aya no Dios a rakoh a kasisien na do kapamidi na dira so tawotawo na. ¹⁵No pinawnonong naya am akma so pinapanmo pa no profeta sa kaychowa do nakavata da sia,

¹⁶‘An tayoka anti ya am mayvidi ako, kwana no Dios. Pirwahan ko anti a patneken o paypatolan ni David. ¹⁷As sira o atavo a kadwan a tawo am chitahen da pa anti o Dios, sira o Hentil a tawotawo ko sa. ¹⁸Niaya o vatahen no Dios, as niaya o pinapanmo na kaychowa pa.’

¹⁹“Dawa paytetnekan ko o kadi ta na mapasadisadit sira o manganohed aya do Dios a Hentil. ²⁰Asna paytolasan ta sa do kadi da a komanan so kanen a pinarawat do diosdiosan sa as kadi da mangadwanan as kadi da nganan so raya kano nipseh a vinyay a nia so adan ta onotan a Judeo.

21 Ta mapanmo ya no atavo a kapayengay ta a Judeo o onotan ta saya a nakayapo pa kaychowa as nia pa so liren do atavo a kavahayan a maday so araw no kapaynaynehah do sinagoga,” kwana ni Santiago.

No niyokoyokoran da nira no manganohed dana a Hentil

22 Tayoka na ya a vatahen am pinaypapanmoan da no apostoles kanira no adngedngeyen saya as kanira no atavo do timban aya o kapamidi da so rarayay da Pablo kani Bernabe a mangay do Antioc. No pinidi da sa am sa Judas a tawagan da so Barsabas as kani Silas a sira so dadwa a ka adngedngeyen da. 23 As niaya o tolas a pinarara da dira, “Ichaddaw a kakakteh a Hentil a mian do Antioc, Syria kan do Cilicia. Maytolas kami dinio, yamen a kakakteh nio a apostoles as kano adngedngeyen do timban do Jerusalem. 24 Nadngey namen o kayan da no nangay dinio a mananawo so chinadistorbo no aktokto nio. Amna ipapanmo namen dinio ta yamen ava o tomnovoy sira. 25 Dawa navayavayat kami as kaktokto namen nia o kapamidi namen so dadwa diamen a tovoyen namen dinio. Machivan sa dira do ichaddaw ta saya rarayay a sa Pablo kani Bernabe, 26 dadwa a ka pachirawatan no Apo ta a si Jesu Cristo as mayserbi sa ya aran do pangananawan no viay da. 27 Dawa tayto namen sa a tovoyen dinio sa Judas kani Silas a romanes a mapavata sia dinio o pinatolas namen aya. 28 Do sidong diamen no Masanto a Espirito am naktokto namen o kadi namen a tomorohan dinio so aro a onotan nio an dia no akma saya sia: 29 koman kamoava so kanen a pinarawat do diosdiosan sa; koman kamoava so raya; koman kamoava so nipseh a vinyay; mangadwan kamoava. Rakoh o kapia nio nia o kanohed nio dia. Dios dana o mavidin.”

30 Nangay sa do Antioc o tinovoy da saya as makarapit sa daw am nivayavayat da sa o kakakteh ori daw as katoroh da nia dira o tolas aw. 31 As do nakalir da sia ya am oyod da a chinasooyot o nakapagsagsal da sira do tolas aw. 32 As sa Judas kani Silas a masolib a mapawnonong so chirin no Dios am ninanawo da sa o kakakteh saya so pinaypahni no saray da. 33 Nakarahan o kayan da daw da Judas kani Silas am pinadinaw da sira no kakakteh saya a mayvidi do Jerusalem. [34 Amna navidin si Silas do Antioc.]

35 Navidin pa sa Pablo kani Bernabe do Antioc a mananawo kano mapawnonong kanira no aro pa saw a rarayay da so komapet aya di Jesus.

No nakapaysiyay da Pablo kani Bernabe

36 Kwanasaw am vatahen ni Pablo di Bernabe, “Mayvidi ta a omalogaw nira no kakakteh ta sa do atavo sa a kavahayan a pinawnonongan ta so komapet di Jesus, ta tiban ta sa an ara sa mangoango.” 37 Do akmaya

sia biahe am chinakey ni Bernabe o kapachivan dira ni Juan a tawagan da pa so Marcos. ³⁸Amna chinakey ava ni Pablo a payvanen takwan chinaroan sa ni Marcos do nakarahan do kayan da do provinsia do Pamfilia as kadi narana mapatongtongan so trabaho na. ³⁹Naysobna sa so mahara as kapaysiy da. Inahap ni Bernabe si Marcos a rarayay as kasakay da do bapor a mangwan do Cipro. ⁴⁰Asna si Pablo am inahap na a rarayay si Silas. As pinadinaw da sa a parawaten do Dios a iya so machonong dira. ⁴¹As nangay sa do provinsia do Syria kano Cilicia a mapaypahni sira so kakakteh do timban sa do matatarek a logar.

No nakapayvan da si Timoteo da Pablo kani Silas

16 ¹Nangay pa sa do Derbe kan do Listra. As do Listra am mian o asa ka tawo a manganohed dana di Jesus a mayngaran so Timoteo. No ina na am Judeo as manganohed dana ya di Jesus amna no ama na am Griego. ²Pinakamia da si Timoteo aya no atavo sa a kakakteh do Listra as kan do Iconio. ³As chinakey sia ni Pablo a payvanen dira as makayamot do kapanmo da sia no Judeo o kadi na Judeoan no ama na am pinatoli sia ni Pablo, ta tarek da sa a ichaskeh a risibien no Judeo do pangwanan da anti. ⁴As nangay sa do aro a kavahayan a mapapanmo nia o mayhahaw sa a mayanong a onotan a pinaychakahayan dawri no apostoles as kano adngedngeyen sawri do timban do Jerusalem. ⁵As naypahni o saray da no Dios as kapaypaaro da a kararaw no manganohed.

No nakatawag dira no Dios sa Pablo do Macedonia

⁶Nangay sa Pablo do provinsia do Frigia as kan do provinsia do Galacia, ta nipia nava no Masanto a Espirito o kangay da a mapawnonong so chirin aya no Dios do Asia. ⁷As do kasngen darana do provinsia do Misia am nakey sa a mangay do provinsia do Bitinia amna pinya na sava no Masanto a Espirito. ⁸Dawa nanahan sa do Misia a mangay do Troas.

⁹Do ahap aw am navoya ni Pablo do asa ka vision o asa ka mahakay a iMacedonia a makavata sia o, “Mangay kamo dia as kasidong nio diamen.” ¹⁰Dawa nyeng kami a manita so sakayan namen a mangay do Macedonia ta mapanmo namen o katovoy na diamen no Dios a mapawnonong dawri so Evanghelio.

No nakapanganohed ni Lydia di Jesus

¹¹Somnakay kami do bapor ka da Pablo do Troas as kapangwan namen do Samotracia. Yapo kami daw am nangay kami do Neapolis do minonot aw a araw. ¹²Gomintin kami daw as kangay namen do kavahayan do Filipos a niaya so r'akoh a kavahayan do provinsia do Macedonia. No kavahayan aya no Filipos am sakop no Roma. Navidividin kami pa daw. ¹³As do araw no kapaynaynehah am nangay kami do kanayan, ta nadngey namen o kayan

daw no paydasalan da no Judeo. Naydisna kami daw as kapachisisirin namen dira do mavavakes saw a nakpeh daw. ¹⁴Asa dira am yapo do Tiatira a mayngaran so Lydia a asa ka maydakaw so lamit a maykolor so violeta. Judeo ava ya amna adan dana a omanianib so Dios. As sinidong pa sia no Dios a manganohed do pinawnonong ori ni Pablo. ¹⁵Katayoka na kanira atavo no familia na a bawtismoan am niinbitan na yamen a matda do vahay na ta kwana am, “Matda kamo na diamen an ara nio yaken a pavidangen a manganohed di Jesus.” As pinahamohamo nava o kangay namen dira.

No nakakalaboso da sa Pablo do Filipos

¹⁶Do naypisa do kangay namen do paydasalan ori am nivayat kami no asa ka mavakes a pachirawatan. Machanito ya as maparin na a ivahey o manam a mapaparin as kano palak da no tawotawo do sidong no marahet a espirito as rakoh o mapasdep da a kartos no apohen na saw. ¹⁷Minonot diamen kani Pablo as kapangyangyaw na a makavata sia, “Niaya sa a tawotawo am pachirawatan sa no oyod aya a mato a Dios as nangay sa dia a omvahey nia an maypango o kalibri nio.” ¹⁸Kararaw na ya a parinyen as dawa chinaket na do kwanasaw ni Pablo. Inidit sia ni Pablo as kavata na sia do espirito awri a mian sia, “Do ngaran ni Jesu Cristo am komaro ka sia.” As nanyeng a komaro sia o marahet awri a espirito.

¹⁹Mavoya da ya no apohen saw no mavakes aya o kadi narana a makapasdepan so kartos a makayamot do nakakaro dana sia no marahet awri a espirito am inahap da sa Pablo kani Silas a gorogoren a iyangay do manyokoyokod da sa, ²⁰as kavata da sia, “Judeo sa o tawo aya as distorbohen da o kavahayan taya, ²¹ta mananawo sa so onotan a dia mayanong diaten a iRoma,” kon da. ²²Chinaket da sa no tawotawo as nipiripirit da o laylay da Pablo no ofisialis saw do kavahas da dira as kapayiplot da nira. ²³Tayoka da sa a iplotan so oyod a mahara am nikalaboso da sa as kavata da sia do gwardia o kapakapia sira a tayayanan. ²⁴Dawa inangay da sa do manasked aya no kalaboso ori as kasopit da so kokod da tapian di sa makavolaw.

²⁵Amna do mavak no ahap am nakakanta sa Pablo kani Silas as kapachahoahok da do Dios do kadngayan da sira no rarayay da saya do kalaboso. ²⁶As naychehat o kayan no mayet a nini a minlidlid so kalaboso aya as kaywang na atavo no pantaw. As kavahas no vahod dawri a kadena kano pinasopitan dawri so padang da. ²⁷Mayokay o gwardia aya as kavoya na so kaywang da no pantaw saya am do vata na as nakavolaw dana sa o priso saya. As hapan na so espada na ta maypadiman dana do vata na. ²⁸Amna itawatawag ni Pablo, “Maypadiman kava ta tayto kami pa dia atavo,” kwana. ²⁹Napahap so soho na o gwardia aya as kapangalisto na a mangay dira da Pablo kani Silas as kadogod na do salapan da a omlayin do kamo na. ³⁰Pinahbet na

sa as kahes na sia dira, “Ango parinyen ko tapian malibri ako!” ³¹ Vinata da sia da Pablo, “Manganohed ka do Apo ta a si Jesus tapian malibri ka, imo kano familia mo.” ³² As ninanawo da sa da Pablo o gwardia aya as kano familia na do komapet di Jesus. ³³ Do mahep naw am inahap na no gwardia aya sa Pablo as kanamonamo na so rawarawa da sa. As nibawtismoan da sa da Pablo o gwardia aya kano atavo a familia na. ³⁴ Niinbitan na sa Pablo kani Silas a mangay a koman do vahay na as oyod da a chinasoyot o kapanganohed daranaya do Dios.

³⁵ Mavekhas dana am napaytovoy sa o manyokoyokod aya so polis a mangay do kalaboso a mapavolaw sira. ³⁶ Vatan sia no gwardia aya da Pablo, “Pavolawen daranaynio sichangoriaw as maparin nio na kono a mangay.” ³⁷ Vatan sia ni Pablo dira do polis saya, “Niplotan da yamen do kavoyan da diamen no aro a tawotawo as kakalaboso da diamen aran abo gatos namen asna sichangoriaw am pakavolawen da yamen so matayo? Maparin ava! Tawo kami no Roma. Mangay sa dia a mismo o ofisialis aya no Roma a mapavolaw diamen!” kwana ni Pablo. ³⁸ Nayvidi sa o polis aya as kavahey da nia o vinata ni Pablo. As madngey da o kaRomano da Pablo am oyod sa namo. ³⁹ As inangay da sa a pidipiditen as kapavolaw da sira as kahes da nia o kakaro darana do kavahayan aya. ⁴⁰ Dawa komnaro sa Pablo kani Silas do kalaboso aya as kangay da do vahay da Lydia. Mavoya da sa o kakakteh awri daw am ninanawo da sa as kapangdengdet da sira as kakaro darana.

No kayan da Pablo do Tesalonica

17 ¹ As do nakapanahan darana do kavahayan sa do Ampipolis kan do Apolonia am nakarapit sa do Tesalonica. Mian dawri o sinagoga da no Judeo. ² Nangay do sinagoga aya si Pablo a akma so adan na parinyen as do tatdo a ka araw no kapaynaynehah a kayan da daw am nangay a machidibadibati dira as no vatahen na sa am yapo do nakatolas a Chirin no Dios. ³ Pinapanmo na dira o mian do Chirin no Dios a kalogar no kapandidiw as kano kadiman no Cristo aya a tinovoy no Dios as kampirwa na a maviay. No vinata ni Pablo am, “Si Jesus o pinapanmo da no profeta a iya so Cristo a tinovoy narana no Dios as nia o tayto ko a pawnonongen dinio,” kwana. ⁴ Mian sa o Judeo a nanganohed as kawnot da da Pablo kani Silas. Aro pa sa o Griego a adan a omanianib so Dios kano aro sa maato a mavavakes o nanganohed.

⁵ Amna chinaynanahet da sa Pablo no apopohen da saya no Judeo as dawa nikpeh da sa o mahahakay a abo so trabaho as kanira no mararahet so dadakay as kano aro pa a tawotawo as kapasolsol da sira a komontra sa Pablo as kafwersa da sia asdepen o vahay awri ni Jason a katdan da Pablo kani Silas tapian ahapen da sa a iyangay dira do aro saw a nakpeh a tawotawo. ^{6,7} As do kabo da daw da Pablo am inahap da si Jason kano

kadwan sa a kakakteh a gorogoren as kangay da nira do apopohen sa no kavahayan aw as kavata da sia, “Niaya sa o napasdep sira so chitahen ta saya a man-golo so tawotawo do atavo a kavahayan as tayto dana sa nawara dia. Manganohed sava do panyokoyokoran ni Emperador Cesar, ta no vatahen da am mian o matarek a patol a mayngaran so Jesus.”
⁸Navakel sira o tawotawo kanira no manyokoyokod do kavahayan aya do nakadngey da sia o kayan no matarek a patol. ⁹Nipiansan da sa Jason as kapavolaw darana sira.

No kayan da Pablo do Berea

¹⁰Mahep dana am tinovoy da sa no kakakteh sawri sa Pablo kani Silas a mangay do Berea. Do nakawara da daw am nangay sa do sinagoga da no Judeo. ¹¹No tawo sawri daw am mapipia sa kano iTesalonica, ta oyod da sa chinakey o kadngey da so pinawnonong da Pablo as kapachinanawo da a kararaw do nakatolas a Chirin no Dios tapian mavoya da an ara oyod o pananawan aya ni Pablo. ¹²Aro sa dira o nanganohed as kayan da pa no aro dira do maato a mavavakes a Griego kano aro pa sa a mahahakay a Griego. ¹³Amna do nakapanmo da sia no Judeo do Tesalonica o kapananawo aya ni Pablo do Berea am nangay sa daw a mapasitnan so golo. ¹⁴Amna sira o kakakteh am nyeng da a iyangay si Pablo do kanayan do sakayan na bapor. As navidin pa sa Silas kani Timoteo. ¹⁵Mian sa o nachivan di Pablo a manda do kavahayan do Atenas. As komaro sa daw a mayvidi dana do Tesalonica am tinoyotoyon sa ni Pablo do kavata da sia da Silas kani Timoteo o kapangalisto da a omonot sia.

No nakapawnonong ni Pablo do Atenas

¹⁶Do kayan ni Pablo do Atenas a omnanaya sa Silas kani Timoteo am navoya na o kaaro no diosdiosan daw a nia so oyod na chinalijat no nakem na. ¹⁷Dawa nachidibadibati si Pablo do sinagoga da dira do Judeo kan dira do madiodiosen sa a Hentil as kararaw a machidibadibati do plasa dira do tawo sa a mian daw. ¹⁸Mian sa o mananawo so filosofia a Epicureo kano Estoico a nangay di Pablo a machidibati. Vinata da no kadwan dira, “Ango ichakey naya a vatahen no makadab aya.” As no vinata no kadwan, “Pawnonongen na sigoro o matatarek a dios.” Nia o vinata da takwan no ipananawo aya ni Pablo am komapet di Jesus kano nakapirwa na a maviay. ¹⁹Ahapan da si Pablo as kangay da nia do salapan no apopohen do kakpekpehan daya a abnekan so Areopago as kavata da sia, “Pawnonongen mo pa diamen o vayo aya a nanawo mo, ²⁰ta ichaknin namen o vatahen moaya. Pawnonongen mo pa tapian mapanmo namen an ango o anmonmoan na,” kon da, ²¹takwan atavo sa a tawotawo a iAtenas kano tawotawo sa daw a yapo do matatarek sa

a kawahayan am oyod da ichakey o kapaychakavahey da do komapet do aran ango a vayo a nanawo.

²²Tominek si Pablo do salapan da no apopohen sawri do Areopago as kavata na sia, “Inio a iAtenas am tayto ko a mapanmo o kaoyod nio a marelihioso, ²³ta do nakapayvidividi ko am navoya ko sa o angayan nio a manganianib. As navoya ko o asa ka altar a paysakrifisoan a yanan no nakatolas a, ‘Altar no dios a dia sinchad.’ Amna ivahey ko dinio sichangoriaw o komapet do anianiven nioaya a di nio a masinchad. ²⁴No Dios a minamaog so mondo kano atavo am matda ava do pinarin no tawotawo, ta Apo sia no mian do hanyit kano mian do tana. ²⁵Kaylangan nava o sidong no tawotawo, ta iya o tomoroh so viay kano atavo. ²⁶Iya o minamaog so asa ka tawo a pinakayapoan no atavo a tawo do tana aya. Iya o minpesek sia an dino o katdan da no tawotawo do tana aya as kano tiempo a kayan da. ²⁷Pinarin nawri no Dios ta ichakey na an chitachitahen sia no tawotawo as kanakenakem da sia kano kasinchad da sia. Ta marayi ava o Dios diaten, ²⁸ta makayamot sia am naytawo ta as yapo sia o viay ta. Akma so vatahen da no masosolib a kaydian nio, ‘Oyod o kapaykamanganakan na diaten,’ kon da.

²⁹“Dawa makayamot do kaoyod no kapaykamanganakan na diaten no Dios am vatahen tava o kaasa na a ka rebolto a pinarin do polak anmana do plata anmana do bato a pinarin no tanoro as yapo do kasolivan no tawo takwan no Dios am maviay. ³⁰As aran akmay pinaynolay no Dios do nakarahan o kadi makasincharan sia am tayto narana akdawen o kapanehseh no atavo, ³¹takwan do tinongdo na a tiempo am tovoyen na anti o pinidi naya a omhosga do atavo a tawo do mondo aya as niaya am masigorado takwan pinirwa na viayen o pinidi naya a manhosga so hosto.”

³²As do nakadngey da so komapet do kapidan a maviay no nadiman am nitek da sia no kadwan. Sira o kadwan am vinata da, “Ichakey namen pa mirwa a madngey o pinawnonong moaya diamen.” ³³Komnaro si Pablo do paychakawahayan daw. ³⁴As mian sa o nachangay di Pablo a manganohed. Asa dira am si Dionisio a asa ka apohen do Areopago aya as kano asa ka mavakes a mayngaran so Damaris kano kadwan pa sa.

No ministerio ni Pablo do Corinto

18 ¹Nakarahan na naw am komnaro si Pablo do Atenas as kangay na do Corinto. ²Dia o nanoma a chinavayatan na sa Aquila kano kakovot na a si Priscilla. Judeo sa ya a iPonto a vayo a nawara a yapo do Italia, ta pinakaro na sa atavo o Judeo do Roma no Emperador Claudio. Nangay si Pablo dira, ³as katda na dira ta mayalit sa a mamarin so tolda. ⁴Maday do araw no kapaynaynehah am mangononong si Pablo do kakpekpehan no Judeo do kakey na mapawnot sira so Judeo kano Griego a manganohed di Jesus.

⁵Do nakawara da Silas kani Timoteo a yapo do Macedonia am arava o nakabhes ni Pablo a mananawo as kapawnonong na sia dira do Judeo o ka si Jesus na no Cristo. ⁶Amna do nakapachikontra kano kapamarahet da sia am minhes a mangononong dira as kavata na sia, “Gatos nio na an kastigoan kamo anti no Dios makayamot do kadi nioaya manganohdan sia. As no Hentil dana sa o angayan ko,” kwana. ⁷Komnaro dira as kangay na do vahay no asa ka Hentil a si Titius Justo. Madiodiosen ya as no vahay naya am machitangked do kakpekpehan daya a sinagoga. ⁸As no apohen do kakpekpehan aya a si Crispus kano familia na am nanganohed sa di Jesu Cristo as kano aro pa sa a tawotawo do Corinto do nakadngey da so pinananawo ni Pablo as kapabawtismo da.

⁹Asa ka mahep am mian o vinata ni Jesus di Pablo do asa ka vision, “Ichamo mo sava as omhes kava a mananawo,” kwana. ¹⁰“Pakasisien davaymo ta fermi koymo a rarayanan, ta tayto pa aro a ichakey ko a manganohed diaken do kavahayan aya,” kwana ni Jesus. ¹¹Navidin daw si Pablo so asa ka kawan kano kara a mananawo no chirin no Dios.

¹²Do kagobernador ni Galio do provinsia do Acaya^f am naypapanmo sa o Judeo a omaresto si Pablo. Inangay da sia do logar a pankaskaran, ¹³as kavata da sia, “Niaya a tawo am mananawo so kaparin no kadaday so Dios a machikontra do onotan ta.”

¹⁴Mayliliak do vata na si Pablo am vinata ni Galio do Judeo saya, “Inio a Judeo, an akmay mian o sinadan na am adngeyen koynio, ¹⁵asna makayamot do kapaysosobna nio do komwan do onotan kano anohdan nio am inio dana a maynolay, ta yaken ava o omkaskad so akmaya sia,” kwana, ¹⁶as kapakaro na sira do ofisina nawri. ¹⁷As inahap da si Sostenes a asa ka apohen da do sinagoga as kataho da sia do salapan no pankaskaran awri. Amna nisanga na sava ni Galio.

No nakapirwa ni Pablo do Antioch

¹⁸Nayendes pa daw si Pablo as kwanasaw am namidimidin dana dira do kakakteh saw do kakaro narana daw. Nachivan pa sa Aquila kani Priscilla dia a maybapor a mangwan do Syria. Do nakawara da do kavahayan no Cencrea am napachichis si Pablo a pavoyan na no nakapakatongtong dana no asa ka pinayavayan na do Dios. ¹⁹Do nakawara da do Efeso am nachisiay dira si Pablo as kangay na do sinagoga a machipangononong dira do Judeo. ²⁰Inahes da o kayendes na pa daw ni Pablo amna makalo dana a komaro, ²¹asna vinata na dira do nakakaro na, “Mayvidi ako anti dinio an nawri o mian do inolay no Dios.” Isakay narana do bapor a komaro do Efeso.

²²As do nakawara na do Cesarea do provinsia no Syria am nangay do timban do Jerusalem a tomidib dira dawri as kangay narana do Antioch. ²³Kwanasaw am komnaro daw as kapanahan na do matatarek

^f 18:12 Anmana: Greece.

sa kavahayan no provinsia do Galacia as kan do Frigia a mapaypahni so saray da no manganohed sa di Jesus.

No pinawnonong ni Apollos do Efeso kan do Corinto

²⁴As mian o Judeo a taga-Alejandria a nangay do Efeso a mayngaran so Apollos. Oyod sia a mapia a mangononong as karakoh no kapanmoan na so nakatolas a Chirin no Dios. ²⁵Pinaynananawo sia do komapet do Apo taya as kapia no kapangononong na so komapet di Jesus pero no pamandan no mapanmo na am no komapet do pinananawo ni Juan Bawtista. ²⁶Oyod a mangdet a mananawo do sinagoga as do nakadngey da sia ya da Priscilla kani Aquila am nirara da iyodi do vahay da as kapapanmo da nia dia o di na pa sa a chinapatak a komapet di Jesus. ²⁷Do kakey na a mangay do Acaya[§] am sinidong da sia no kakakteh do Efeso. Naytolas sa dira do kakakteh da saw do Acaya do kavayat da sia daw. Mawara daw am oyod a rakoh o sidong na dira do nanganohed dana sa di Jesus makayamot do grasia no Dios. ²⁸Ta do kapia na a mangononong am nihomis na sa o Judeo aw do kapaydidibati da do poblika a pavoyan na sia do vatahen no nakatolas a Chirin no Dios o ka si Jesus no Cristo aya.

No nakapananawo ni Pablo do Efeso

19 ¹Do kayan ni Apollos do Corinto am nawara si Pablo do Efeso a nanahan do katokotokonan do provinsia do Frigia. Do nakawara na daw am navoya na sa o nanganohed dana sa di Jesus, ²as inahes na dira, “Do nakapanganohed nio di Jesus am narisibi nio o Masanto a Espirito?” “Omba,” kon da, “ta nadngey namen pava o kayan no Masanto aya Espirito.” ³Ahsan nira ni Pablo, “Onas na ango sa o inonotan nio do nakabawtismo dinio.” “No akma so pinananawan ni Juan,” kon da. ⁴Vatan sia dira ni Pablo, “No kapanbawtismo awri ni Juan am an nakarahan o nakapanehseh da no tawotawo no gatogatos da. Amna vinata pa ni Juan o kapanganohed da di Jesus a iya so manam pa a mawara kanaw,” kwana. ⁵Do nakadngey da sia am nibawtismoan sira do ngaran no Apo taya a si Jesus. ⁶Pinalapaw ni Pablo o tanoro na dira as nawara dira o Masanto a Espirito as kapayliliak da do matatarek a chirin as kapawnonong da pa sia o chinakey no Dios a vatahen da. ⁷Dose o katavoan da nia.

⁸As do sinahad no tatdo ka vohan am nananawo si Pablo do sinagoga do Efeso aya. Mangdet a mangononong dira do Judeo so komapet do kapaypatol no Dios, ⁹tapian manganohed pa sa di Jesus. Amna mian sa o makehnet so oho a dia nanganohed as nitek da sia

§ 18:27 Anmana: Greece.

do kakpekpehan daya a makavata so karahet no pananawan nawri. Dawa nikaroan sa ni Pablo as kanira no nanganohed dana sawri di Jesus as kangay da do logar a pananawan no maistro a si Tirano as kadawri dana no pinananawan ni Pablo a kararaw. ¹⁰Nawri o pinarin na do dadwa ka kawan as atavo sa o tawotawo do provinsia do Asia mayalit o Judeo kano Griego am nadngey da o nanawo aya a komapet di Jesus.

No kamanganakan sa ni Sceva a nihomis no marahet a espirito

¹¹As makakniknin o napaparin aya, ¹²ta aran no valongot kano lamit sa a nitodo ni Pablo am nakatova an iyangay sa dira do magaganit as kano sindepan no mararahet sa espirito ta nyeng sa a mapia atavo as kakaro dira no mararahet sawri a espirito. ¹³Mian sa o Judeo a komtas a mapakaro so mararahet sa espirito a somindep do tawotawo. Chinakey da a serbien o ngaran ni Jesus do kapanovatova daya as dawa vatahen da, “Komaro kamo na, inio a espirito, ta si Jesus a pawnonongen ni Pablo o mapakaro dinio,” kon da. ¹⁴Papito sa ka kamanganakan ni Sceva a asa ka mato a pali no Judeo o somerbi so ngaran aya ni Jesus aran di sa nanganohed di Jesus. ¹⁵No tinbay no espirito aya am, “Masinchad ko si Jesus as kani Pablo asna sango kamo.” ¹⁶As pachidiman dira no mahakay aya a yanan no marahet a espirito as kahomis na sira. Payayo da komaro do vahay aw a narawarawa as kano chinapakaroan so laylay. ¹⁷Navahey ya dira do Judeo kano Griego do Efeso aya as madngey da am naychaknin sa as kapamato da so Apo ta a si Jesus. ¹⁸Aro sa do manganohed dana sa di Jesus o naykonfisal no kapanovatova da adan do kasinchad darana sia o kapachikontra na nia di Jesus. ¹⁹Inahap da sa atavo o lilibro da sa as katemtem da sira do kavoyan da sia no atavo a tawotawo. No balor no nitemtem daw am singkwenta mil (50,000) do kartos da. ²⁰As naychawpit pa o nanawo a komapet di Jesus as kapaypaaro da no manganohed di Jesus.

No golo do Efeso

²¹Karahan na nia am niktokto ni Pablo o kangay na do provinsia no Macedonia kano Acaya^h manam kano kangay na do Jerusalem. As vinata na o kangay na pa anti do Roma. ²²Pinanma na sa Timoteo kani Erastus a mangay do Macedonia as navidividin pa sia do Efeso do provinsia no Asia.

²³As do kayan na pa do Efeso am somnitnan o mahara a paysosobnan a komapet do kawnot aya di Jesus, ²⁴ta mian o asa ka tawo a mayngaran so

---

^h 19:21 Anmana: Greece.

Demetrius a mapia a manipo so plata. Aro sa o trabahador na as rakoh o mapasdep da do kapamarin daya so tetemplo no dios da a si Artemis. ²⁵Nivayavayat na sa ni Demetrius o rarayay na saya a manipo so plata as kavata na sia, “Kaychayvan, mapanmo nio o karakoh no kartos a mapasdep ta do trabaho taya. ²⁶As navoya ta na kano nadngey ta na o kaaro darana no nanganohed do pananawan aya ni Pablo do Efeso as kan do provinsia do Asia. Vatahen na o kadi da diosan no parinyen no tawotawo as aro sa o manganohed dia, ²⁷as tarek da anti a ichaskeh o parinyen taya as katarek na anti a mabo no sinmo no templo no aniven ta a dios a si Artemis. Aniven da pava anti o tayto aya anianiven do provinsia do Asia as kan do atavo do mondo aya,” kwana ni Demetrius.

²⁸Do nakadngey da sia ya am oyod sa naket as kapangyangyaw da a makavata so, “Aniven ta si Artemis a dios do Efeso.” ²⁹As nagolo sa o atavo a tawotawo do kawahayan awri. Inahap da sa Gaius kani Aristarco a rarayay sa ni Pablo a iMacedonia as kagorogod da sira a iyangay do kakpekpehan no tawo a manalamad. ³⁰Nakey si Pablo a mangay do yanan da no aro aw a tawotawo am nipia dava no kakakteh sawri. ³¹Aran sira o apopohen do provinsia aya a kayvan sa ni Pablo am nanoyotoyon sa do kadi na a mapavoyan daw ni Pablo. ³²Nangyangyaw sa o tawotawo a navayavayat a matatarek so vatahen takwan aro dira a di makapatak nia an ango o chinavayavayat daw. ³³Sira o kadwan am no vata da as si Alejandro o ichaket aw ta iya o pinatnek da no Judeo a mangonong. Nisinyasan na sa ni Alejandro a pabhesen tapian makapayliliak a omdefende no karakohan na, ³⁴amna masinchad da o kaJudeo ni Alejandro am navidin sa a mangyangyaw so dadwa kawras a omdaday so diosdiosan daya no taga-Efeso a si Artemis.

³⁵Mapabhes sa a mangyangyaw no adngedngeyen daya do kawahayan am vinata na dira, “Inio a kaydian ko a taga-Efeso, sino o di makapanmo sia o kayaten na a taga-Efeso no machonong do templo aya no mato taya a dios a si Artemis as kayaten na no omonong so aniven aya bato ni Artemis a gomintos a yapo do hanyit. ³⁶Arava o makavata so kadi na oyoran nia as dawa mayanong o kapanganohed nio as kadi nio a mangalistoan a mamariparin so marahet. Manma kamo pa a mangtokto. ³⁷Sira o inangay nioaya dia a tawo am arava o tinakaw da do templo taya as kano pinamarahet dava o dios taya. ³⁸As dawa an ara o sinadan da di Demetrius kanira no rarayay na sa a manipo am ipahosgado da sa tapian maysasalap sa daw, ta tayto sa o ofisialis ta do hosgado. ³⁹As an akmay mian pa sa o kadwan a ichakey nio am paychakawahyan ta na do sivog a miting ta, ⁴⁰ta tarek da yaten a idemanda no apopohen ta sa do Roma do pinariparin taya a golo a abo do logar.” ⁴¹Tayoka na ya a vatahen am pinasavat na sa o navayavayat aw a tawotawo.

No bisita ni Pablo do Macedonia kan do Acaya

20 ¹Omhes dana o golo a pinasitnan da no manipo saya am nivayavayat sa ni Pablo o kakakteh sawri daw as kananawo na

sira as kapangdengdet na sira as kapamidimidin narana so Dios dira do kakaro narana a mangay do Macedonia. ²Nangay si Pablo do atavo sawri a kavahayan a mapaypahni so saray da no kakakteh sa daw as kangay narana do Acaya. ³Navidin daw so tatdo a ka vohan as omyanat dana a somakay do bapor a mangwan do provincia do Syria am nadngey na o kakey da omdiman sia no Judeo sa. Dawa nayvidi do Macedonia. ⁴Mian sa o rarayay ni Pablo a sa Sopater a iBerea a anak ni Piros, si Aristarco kani Segundo a iTesalonica, si Gaius a iDerbe, si Tychicus as kani Trofimus a yapo do Asia kani Timoteo. ⁵Mian kami na do Macedonia am nanma dana sa o papito aya as kananaya darana diamen do Troas. ⁶Navidividin kami pa do Filipos as makarahan o fiesta da no Judeo a kakan da so tinapay a abo so libadora am somnakay kami do bapor as makarahan o dadima a karaw am nawara kami do Troas as kapachivayat namen dana dira. Navidin kami daw so asa ka domingo.

No bisita ni Pablo do Troas kan do Mileto

⁷Do Dominggo ori am navayavayat kami kanira no kakakteh sawri daw a koman so tinapay do kanakenakem namen so nakadiman ni Jesus. Nangononong si Pablo a manda do kamavak, ta komaro dana do vata na do omonot aw araw. ⁸Aro o relaken do kavayavayatan namen a matohos a parte no vahay aya. ⁹As do kapangononong naya ni Pablo am mian o asa ka kanakan a mahakay a si Euticus a maydisna do bintana. As do kayendes narana ni Pablo a mayliliak am nadoho si Euticus as pakaycheh na so maynepdep. Kapakaycheh naya am nagagtos a yapo do matohos ori a yanan na. Iyangay da sia a ahapen am nadiman dana. ¹⁰Amna gomintin si Pablo as kakepkep na sia as kavata na sia, "Ichavakel nioava ta tayto dana mirwa a maviay." ¹¹Mirwa a somdep si Pablo am nikhikchid na o tinapay awri as kakan na as kapangononong na a manda do kapaysesehdang narana as ikaro narana. ¹²As no kanakan aw a nagagtos a minirwa a maviay am sinavat da as kaoyod da a masoyot.

¹³Somnakay kami do bapor a mangwan do Asos asna si Pablo am nanahan do tana, ta vinata na o kasali namen sia do Asos. ¹⁴Nivayat na yamen do Asos as pinasakay namen sia as kakaro namen dana a mangay do Mitilene. ¹⁵Do omonot awri araw am nawara kami do masngen do Chio. Do ichatdo na a karaw am somnali kami do Samos as do ichapat na a karaw am nakarapit kami do Mileto. ¹⁶Pinarin namen ya takwan chinakey ni Pablo o katod namen dana a havasan do Efeso, ta makey pava a mavidividin pa do kavahayan sa do Asia, ta maychinalo a makarapit do Jerusalem do fiesta no Pentecoste.

No nakapamidimidin dana ni Pablo dirado adngedngeyen sa do Efeso

¹⁷Do kayan ni Pablo do Mileto am nanoyotoyon dira do adngedngeyen saw no timban do Efeso do kavayat da sia. ¹⁸Mawara sa di Pablo am

vinata na dira, “Mapanmo nio o kaparin no viay ko do nakayapo do nanoma a nakawara ko dia do provinsia do Asia a machasa dinio. ¹⁹Aro o hoo ko do kapayserbi ko do Dios a mapamahbo do panghovokan no masadit a payparahanan ko kano kapakasiasi da diaken kano kakey da a omdiman diaken no Judeo. ²⁰Mapanmo nio ta arava o mapia a di ko a pinapanmo dinio do nakapangononong ko kano nakapananawo ko do pobluko anmana do vahavahay nio sa. ²¹Pinayalit ko sira o kaydian ta sa a Judeo kano Griego a pangononongan so kapanehseh da no gatogatos da as kapanganohed da di Jesu Cristo a Apo ta. ²²As sichangoriaw am komaro ako na a mangay do Jerusalem, ta onotan ko o giya no Masanto a Espirito. As mapanmo koava an ango anti o maparin diaken daw, ²³katadkan no pinapanmo na diaken no Masanto a Espirito do atavo sa a kavahayan a pinanahanan ko o kakalaboso da anti diaken do Jerusalem as kapakasiasi da anti diaken. ²⁴Amna baloran koava o viay ko tapian mapatongtong ko o trabaho koaya a tinongdoan diaken no Apo taya a si Jesus a nia so kapawnonong sia o Evangelio aya a komapet do grasia no Dios.

²⁵“Tayto ko mapanmo o kadi ta na anti a mirwan a mayvovoya, inio a inangayan ko a mapawnonong so komapet do kapaypatol no Dios, ²⁶as vatahen ko dinio o kabo dana no atbayen ko dinio a atavo an ara sa dinio a di pa manganohed, ²⁷ta nayraradin akoava a mapapanmo nia dinio o atavo a ichakey no Dios a ipapanmo dinio. ²⁸Makapatak kamo as katidib nio dira do kakakteh nio saya a tinongdo no Masanto a Espirito a pachonongan nio a sira pa so inadidi no Dios no raya no mismo naya Manganak. ²⁹Ichapatak ko ta an kakaro ko anti am mian sa o mawara a makey a omrarayaw so kawnot nio di Jesus, ³⁰as mian sa anti do mismo nio a rarayay o mananawo so dia kakawyoran tapian mapaychawaw da sa o manganohed danaya di Jesus. ³¹Dawa makayhawa kamo as naknakmen nio o ninanawo ko dinio do tatdo a ka kawan a kapachasa ko dinio. Minhes akoava a omnanawo dinio do mahep anmana maraw as kapachirayay no hoo ko yamot do addaw ko ninio. ³²Dawa parawaten koynio do Dios a iya so tomidib dinio as kakdaw ko so kawnot nio do mensahe aya no grasia a nia so makapaynananawo dinio as do kapanganohed nio am marawat nio anti o promisa no Dios dira do atavo a tawotawo na.

³³“Nangahes akoava dinio so kartos anmana onayen ko, ³⁴ta ichapatak nio o nakaanit ko a maychitachita so nesisita ko kanira no rarayay ko sa. ³⁵Niaya o fermi kori a vatahen dinio, ta mapia o kapaytrabaho ta, tapian masidong ta sa o makasiasi do kanakem ta sia o vinata no Apo ta a si Jesus, ‘Rakorakoh o kasoyot no tomoroh kano manrawat.’ ”

³⁶Tayoka na ya vatahen ni Pablo am nachidogod dira atavo as kapachahoahok da. ³⁷Tomnanyis sa as kakepkep da sia adkan do

kapaveavek daranaw sia. ³⁸Oyod da ichangсах o nakavata nawri sia o kadi darana anti a mirwan a mayvovoya. Tayoka ya am inangay da padinawen do sakayan nawri a bapor.

No biahe ni Pablo a mangay dana do Jerusalem

21 ¹Namidimidin kami so Dios daw as kasakay namen dana do bapor a mangay do tana no Cos. Do omonot awri araw am nakarapit kami do tana no Rodas. As do ichatdo naw a karaw am nakarapit kami do kavahayan no Patara. ²Napanmo namen o kayan no bapor a mangay do Fenicia as somnakay kami a mangay daw. ³Nihawasan namen o Cipro do kaholian namen sia as kapanophos namen do provinsia do Syria. Nangedked kami do kavahayan do Tiro takwan dawri o pinaydiskargan no bapor aya. ⁴Chinita namen sa o kakakteh di Jesus daw as kavidin namen pa daw so asa ka dominggo. Vinata da di Pablo o kadi na mangayan do Jerusalem ta pinapanmo na dira no Masanto a Espirito o kapakasiasi anti ni Pablo daw. ⁵As komaro kami na am nachivan sa diamen o atavo sawri a kakakteh daw a pachangayan da no kakovot da sa kano kamanganakan da sa a manda do pandan no kavahayan ori. Domnogod kami atavo do kanayan aw as kapachahoahok namen. ⁶As namidimidin kami so Dios dira do nakapadinaw dawri diamen do kasakay namen do bapor ori as kapaychawdiodi darana.

⁷Yapo kami do Tiro am komnatovo kami do Tolemais a dawri so chinavoyan namen sira so kakakteh di Jesus as navidin kami dira so asa karaw. ⁸Do omonot awri araw am nangay kami do kavahayan no Cesarea. Natda kami do vahay ni Felipe a asa ya dira do papito a pinidi kaychowa a mapayatay so sidong dira do Jerusalem. Asa ya ka mapia a mapawnonong so chirin no Dios. ⁹Mian sa o apat a anak na mavavakes a kahenakan sa as mapawnonong so chinakey no Dios a vatahen da. ¹⁰Makarahan o pira karaw a kayan namen daw am nawara o asa ka profeta a si Agabo a yapo do Judea. ¹¹Inahap na o tahed ni Pablo as kaanit na omvahod so padang na kano tanoro na as kavata na sia o, “Niaya o ichakey no Masanto a Espirito a vatahen ko dinio, ta si Pablo am vahoren da no Judeo do Jerusalem as katoroh da nia dira do Hentil a askaskaren,” kwana. ¹²Do nakadngey namen sia kanira no kadwan sa tawotawo am nachisiasi kami di Pablo do kadi na mangayan do Jerusalem. ¹³Amna no tinbay na am, “Ango itanyis nioaya a mapayparahmet so kangсах ko. Disidido ako a vahoren do Jerusalem aran madiman ako a makayamot do ngaran no Apo ta a si Jesus.” ¹⁴Do kadi namen a makapenpenan sia am pinaynolay namen dana as kavata namen sia, “No ichakey namen am no kapatongtong no inolay no Dios.”

¹⁵Karahan na naw am nayprepara kami as kakaro namen a mangay dana do Jerusalem. ¹⁶Nachivan sa diamen o kadwan a kakakteh do

Cesarea a sira so minangay niamen di Mason a matda. Si Mason aya am iCipro a nayendes dana manganohed di Jesus.

No bisita da Pablo di Santiago

¹⁷Oyod sa masoyot a omyavayava niamen o kakakteh saya do Jerusalem. ¹⁸Do omonot awri araw am pinachivan na yamen ni Pablo a mangay a omalogaw ni Santiago as mian sa daw atavo o adngedngeyen do timban do Jerusalem. ¹⁹Pinakapian sa so Dios ni Pablo as kavahey na nia atavo o pinariparin no Dios dira do Hentil do kapananawo dira ni Pablo. ²⁰Do nakadngey da sia ya am nidaday da o Dios amna vinata da di Pablo, “Mapanmo mo mo kaktehe am mian o livolivohe a Judeo a manganohed di Jesus as omonot pa sa do panyokoyokoran sa ni Moises. ²¹Amna nadngey darana o kapananawo mo kono dira do kaydian ta a Judeo a mian do kavahayan da no Hentil so kabhes darana omonot do panyokoyokoran ni Moises. Vinata mo kono o kadi darana a mapatolian no kamanganakan da as kadi darana a omonotan do adan ta sa paparinyen. ²²As dawa ango parinyen ta, ta sigorado o kapatak da anti nia o kayan mo naya dia. ²³An maparin am niaya o parinyen mo tapian vatahen da anti o kadi na oyoran no nadngedngey da saya. Mian sa o apat a ka mahahakay dia a mian so pinayavayan do Dios. ²⁴Machivan ka dira,” kon da di Pablo, “as kaparin nio so mian do onotan ta a Judeo. Pagan mo o gasto da tapian makapachichis sa do pali a kavoyan da no tawotawo so kabo no kakawyoran do vatavatahen daya dimo. ²⁵Asna sira o Hentil a tayto dana a nanganohed di Jesus am naytolas kami na dira a vatan namen sia o kadi da komanan so kanen a pinarawat do diosdiosan sa anmana raya, anmana nipseh a vinyay, as kano kadi da a mangadwanan.”

²⁶Do omonot awri araw am inivanan sa ni Pablo o apat sawri a ka mahahakay a mian so pinayavayan do Dios do kapatongtong da so mian do panyokoyokoran da no Judeo as kangay na do templo a mapatanggal sira so papali do araw a kaparin darana a manangay so maychaponged a sakrifisio da.

No nakaaresto da si Pablo do templo

²⁷Masngen dana a komavos o papito ori karaw am navoya da no Judeo saw a yapo do Asia si Pablo do templo as pinasolsol da sa o tawotawo a somoli nia as kapadpet da sia, ²⁸as kapangyaw da, “Inio a kaydian a Judeo, sidongen nio yamen ta niaya o tawo aya a komtaktas a mananawo so machikontra diaten a Judeo kano onotan ta as kano templo ta. As nawri pava ta napasdep do templo aya so Griego sa a nia so mapanmo ta rakoh a sadan do onotan ta.” ²⁹Vinata da ya takwan do matarek a araw am navoya da sa Pablo kani Trofimus a taga-Efeso a mayrayay do Jerusalem as do vata da as

pinasdep na si Trofimus do templo aya. ³⁰Kadngey da sia ya no tawotawo aw do Jerusalem am naket sa as nangay sa do templo a omahap si Pablo a gorogoren a ihbet as kakandado da dia o pantaw nawri. ³¹Dimanen da do vata da amna nadngey no apohen no sinjalo no Roma o golo da no tawotawo aya do Jerusalem. ³²Nyeng a manghap so sinjalo sa as kano sentorio da sa as kapangalisto da a mangay do yanan aya no golo. Kavoya da sia kanira no sinjalo saya am ibhes da no Judeo saya a tahohen si Pablo. ³³Nangay di Pablo o apohen daya as kaaresto na sia as kawahod na sia no dadwa a ka kadena. Inahes na an sino sia as kan ango o pinarin naya. ³⁴Matatarek o vinata da no tawotawo saya a mangyangyaw do karovel da as naintindi ava no apohen aya o kaoyod no naparin awri. Dawa vinata na o kangay da ni Pablo do baraks da no sinjalo. ³⁵Kawara da do eskalera no baraks aya am nihagnat darana a pavawahen dira do makey ori a makatanotanoro dia. ³⁶Aro sa o minonot dira a mangyaw so, “Dimanen ta na!”

No defensa ni Pablo

³⁷Somdep dana sa am inahes ni Pablo do apohen aya no sinjalo an maparin o kapayliliak na. Chinaknin na o kasolib ni Pablo a mayliliak so chirin a Griego. ³⁸Vatan na sia o, “Vadia imo o iEgipto aw a napasolol so rebelion as napawnot so apat a livo a rebelde do desierto.” ³⁹Vatan sia ni Pablo, “Judeo ako a iTarso, no r'akoh a kawahayan no Cilicia. Tayto o ichakey ko a vatahen dira do tawotawo saya dia,” kwana. ⁴⁰Pinya na sia no apohen aya a tomnek do eskalera ori as pabhesan na sira ni Pablo so tawotawo aya a mayliliak. Naychirin so Hebreo si Pablo ta nawri o chirin da no Judeo do kavata na sia o,

22 ¹“Aniven a inyapoan kano kakakteh, adngeyen nio pa o pawnerononon koaya dinio.” ²Do nakadngey da sia o kapayliliak na do Hebreo am naypadomi sa do kadngeyan da sia.

³“Asa ako a ka Judeo a iTarso do provinsia do Cilicia. Nayrakorakoh ako do Jerusalem aya a eskwela ni Gamaliel as ninanawo na yaken do atavo sa onotan da no inaynyapoan ta a Judeo. As pinawiyod ko o kawnot ko do Dios akma dinio sichangoriaw, ⁴ta pinakasiasi ko sa so mahara o omonot di Jesus. Mian sa o pinadiman ko as mian sa o pinawahod ko as kapakalaboso ko nira, mayalit o mahakay anmana mavakes. ⁵Katestigoan ya no apohen da no papali as kanira atavo no adngedngeyen ta sa a Judeo, ta yapo dira o tolas sawri a inangay ko dira do kaydian ta sawri a Judeo do Damasco. Tomnoroh o tolas saya so anohed ko a mapawahod nira o atavo a nanganohed di Jesus as kangay ko nira do Jerusalem aya tapian dia o kastigoan dira.”

⁶“Amna masngen ako na do Damasco do kamarraw na sia am naychehat o kayan no oyod a marial a seh dang a yapo do hanyit do omdivon diaken, ⁷as kanyeng ko a maysasakeb. Kadngeyan ko sia o liak a makavata so, ‘Saulo, Saulo, ango pakasisian moaya diaken.’

⁸Vatan ko sia o, ‘Sino ka mo Apo.’ ‘Si Jesus ako a iNazareth a tayto mo a pakasisien,’ kwana no tinbay na diaken. ⁹Sira o rarayay ko saya am navoya da o mamoyat aya a seh dang amna nadngey dava o liak awri a somisirin diaken. ¹⁰As vatan ko sia, ‘Ango ichakey mo a parinyen ko mo Apo.’ No vinata na am, ‘Tomnek ka as kangay mo do Damasco, ta dawri dana o papanmoan ko nia dimo an ango o ichakey ko a parinyen mo.’ ¹¹Do nakapoyat koaya am nakavoya akoava as nikaday darana yaken no rarayay ko saya manda dana do nakawara namen do Damasco.

¹²“Mian o asa ka tawo do Damasco a mayngaran so Ananias. Oyod da sia ipakamia no Judeo as asa ka mapawiyod so kawnot do panyokoyokoran ni Moises. ¹³Nangay ya diaken as kavata na sia, ‘Kakteh mo Saulo, mirwa ka na a makavoya.’ As nanyeng ako na mirwa a makavoya. ¹⁴Vatan na sia ni Ananias diaken, ‘Pinidi ka no Dios no apoapo ta sa a makapanmo so inolay na as kano makavoya so Manganak na a abo so gatos as kano makadngey sia a mismo o liak na. ¹⁵Pinidi naymo a mapapanmo nia dira do atavo a tawotawo o navoya as kano nadngey mo,’ kwana ni Ananias. ¹⁶‘Sichangoriaw,’ kwana ni Ananias, ‘am ango pa o nanayahen mo. Mayvangon ka na as kapabawtismo mo do kahes mo sia o kapakabo na so gatogatos mo.’

¹⁷“Mayvidi ako na do Jerusalem,” kwana ni Pablo, “am nangay ako do templo a machahoahok. As do asa ka vision, ¹⁸am napavoya diaken si Jesus as kavata na sia, ‘Nyeng ka na a komaro do Jerusalem aya ta panganohdan dava anti o vatahen mo a komapet diaken.’ ¹⁹Vatan ko sia, ‘Apo, ahahawen ko o kapanganohed da diaken ta ichasoyot da anti o nakapaytarek dana no kaparin ko.’ⁱ Sira mismo o makapanmo sia o nakangay ko do maday do sinagoga tapian ahapen ko sa a prisohen kano tahohen o manganohed sa dimo. ²⁰As aran do nakadiman da si Esteban a asa ka mapawnonong so komapet dimo am niaprobhan ko ya ta mian ako daw a tomalamad sia as kayaken pa no nachonong do lamit da no tori awri a omdiman sia.’ ²¹Amna no tinbay diaken ni Jesus am, ‘Komaro ka na ta tovoyen koymo do mararayi a logar a yanan da no Hentil.’ ”

²²Nidngey da a manda do nakavata na sia o kangay na dira do Hentil. Kadngey da sia ya am somnitnan sa a mangyangyaw as kavata da sia, “Dimanen ta na, ta mayanong ava ya a maviay!” ²³Nangyangyaw sa as kapapaypaypay da so tangbali da sa as kapagchigchid da so tana do tohos do kaoyod darana a maket. ²⁴Pinasdep no apohen aya no sinjalo si Pablo do baraks awri as kavata na so kayiplot da sia tapian ivahey na an ango o solian daya nia no tawotawo. ²⁵As do nakapakedked dana sia tapian iplotan da am inahes ni Pablo do sentorio aya a masngen sia, “Mayanong paro o kayiplot do tawo a Romano an di pa a chinasentensian?”

ⁱ 22:19 Nakatolas ava ya do Griego a texto amna niaya o mismo na inmonmoan.

²⁶Kadngey na sia no sentorio aya am nyeng a mangay do apohen aya no sinjalo as kavata na sia, “Ango parinyen ta ta Romano sawen o tawo aya!”
²⁷Nangay o apohen aya di Pablo as kahes na nia, “Ivahey mo diaken. Tawo ka no Roma?” “Oon,” kwana ni Pablo. ²⁸“Aran yaken ta oyod a rakoh a kartos o pinagan ko tapian mavidang ako a Romano,” kwana. Amna vinata ni Pablo, “Oon amna yaken am arava o pinagan ko ta nawara ako a Romano.” ²⁹Nakadngey da sia ya no sinjalo saya a omiplot dia do vata da am nyeng sa a mayparayi as no apohen daw am oyod a mavakel do nakavahod daya si Pablo a asa ka Romano.

No nakapachisalap ni Pablo do pankaskaran

³⁰Do omonot awri araw am pinakaro no apohen aya si Pablo do kavahoran naw ta chinakey na madngey an ango o vata daya no Judeo a gatos ni Pablo dira. Patawagan na pa sa so maato a papali as kanira atavo no apopohen da no Judeo as kahap na si Pablo a maylialiak do kasalasalapan dawri.

23 ¹Nisahsahan na sa so kapiahen ni Pablo o apopohen saya as kavata na sia, “Inio a kakakteh, do salapan no Dios am arava o ichadistorbo no konsinsia ko a manda sichangoriaw.” ²Vatan sia no mato danawri do pali a si Ananias o kapitpit da si Pablo do vivi na no machitanged awri sia. ³Vatan sia ni Pablo, “Imo o kastigoan anti no Dios, ta toman mapia ka. Imo a asa ka hoyis do panyokoyokoran taya o manoma a mapasada so mian do onotan ta do kapapitpit mo niaken,” kwana ni Pablo. ⁴Vatan da sia no masngen aya di Pablo, “Ango atekan mo no m'ato dana a pali no Dios.” ⁵Vatan sia ni Pablo, “An napanmo ko o kaiya no m'ato dana a pali am vinata koavawri, ta nakatolas do Chirin no Dios o kadi ta makachirichirin so marahet do apopohen ta sa,” kwana ni Pablo.

⁶Kapanmo sia ni Pablo o kayan da do gropo aya no Saduceo as kanira no Fariseo am vinata na so maliak, “Kakakteh, asa ako a ka Fariseo as anak ako no Fariseo. No askaskaran nioaya diaken am yamot do kapanganohed ko do kapiywa da a maviay no nadiman dana.” ⁷Do nakadngey da sia ya am somnitnan sa o Fariseo aya kanira no Saduceo aya a maysosobna as kadi da maypapanmoan. ⁸Ta sira o Saduceo aya am manganohed sava do kapiywa pa a maviay no nadiman dana sa as kano manganohed sava do kayan da no angheles anmana espirito. Asna niaya sa am panganohdan da sa no Fariseo. ⁹As somnitnan o maliak a kapaysosobna da. Tominek sa o kadwan do Fariseo a eskriba as kavata da sia, “Arava o mapanmo ta a gatos no tawo aya. Pangayen ta na ta nakadngey so anghel anmana espirito am ara paro o rahet na nia?”

¹⁰Naypangay pa o kapaysosobna da as do kahama narana nia no apohen aya do kapaypapalang da di Pablo am vinata na o kangay da a omahap sia no sinjalo saya as kavidu da nia do baraks.

¹¹Mahep dana am nangay di Pablo o Apo ta a si Jesus as kavata na sia, “Mamo kava mo Pablo, ta makarapit ka pa anti do Roma a mapapanmo niaken akma so pinarin mo do Jerusalem aya.”

No nakapaypapanmo da a omdiman si Pablo

^{12,13}Mavekhas dana am mian sa o navayavayat a Judeo a maypangay sa a kwarenta a mayplano an maypango o kadiman da si Pablo. Nayavay sa do kadi da a nganan anmana minoman a manda do kadiman da sia. ¹⁴Nangay sa ya dira do maato sa a papali kanira no apopohen sa as kavahey da sia o kayan no pinayavayan da a kadi da komanan a manda do kadiman ni Pablo, ¹⁵as kavata da sia, “Dawa inio a apopohen namen am vatahen nio do apohen aya no sinjalo o kangay da ni Pablo dinio a akmay kapiahen nio a askaskaren. As tomayo kami anti as katayayan namen dia, ta dimanen namen sia a manam kano kawara na dia,” kon da.

¹⁶Amna no anak no kakteh ni Pablo am nadngey na o kayan aya no plano da as nangay di Pablo do baraks a omvahey nia. ¹⁷Tinawagan ni Pablo o asa ka sentorio as kavata na sia, “Iyangay mo pa o kanakan aya do apohen nio, ta tayto o vatahen na sia.” ¹⁸Angayan na sia do apohen daya as kavata na sia, “Tinawagan na yaken no asa do priso a si Pablo as kavata na so kangay ko niaya dimo, ta tayto kono o vatahen na dimo.” ¹⁹Nikaday no apohen aya o kanakan aya as kapayparayi da do sinjalo aya as kavata na so, “Ango vatahen moaya diaken.” ²⁰Vatan na sia, “Naypapanmo sa o apopohen no Judeo a omahes nia anti dimo o kangay mo ni Pablo dira ta askaskaren da so kapiahen, ²¹amna parinyen moava ya, ta tayto sa o maypangay pa kano kwarenta dira a omtayayan dia a dimanen. Pinayavayan da o kadi da nganan anmana minoman a manda do kadiman da sia as tayto da a nanayahen o parinyen mo.” ²²Tayoka na ya a vatahen am pinasavat na o kanakan aya no apohen aya as kavata na sia dia o kadi na a mayvahvahan nia do aran sino.

No nakatovoy si Pablo di Gobernador Felix

²³Tinawagan no apohen aya o dadwa sa a ka sentorio as kavata na sia, “Preparahen nio o dadwa yatos a ka sinjalo kano papito poho so ka sinjalo a mangabayo kano dadwa yatos so ka sinjalo a maypanvono. Ta komaro kamo an alas nueve a mangay ni Pablo do Cesarea. ²⁴Torohan nio pa si Pablo so kabayoan na as tiban nio o kasigoro no kapakarapit nio nia di Gobernador Felix.” ²⁵As naytolas di Gobernador Felix so akma sia:

²⁶“Si Claudio Lisias ako. Maytolas ako dimo a aniven a Gobernador Felix. ²⁷No tawo aya a tovoyen ko dimo am inahap da no Judeo as toneng da a dimanen. Nadngey ko o kaRomano na dawa inangay namen kanira no sinjalo ko a ahapen dira do omdiman awri sia. ²⁸As do nakakey ko a makapanmo sia an ango akosan daya sia am inangay ko do konseho da

no Judeo. ²⁹No vata da a marahet a pinarin na am komapet do onotan da asna arava o ichapatak ko a sinadan na a ipayanong na a dimanen anmana kalabosohen. ³⁰Asna do nakadngey ko so kayan no plano da a omdiman sia am tayto ko a tovoyen dimo. Vinata ko pa o kangay da dimo no omakosa aya sia a omvahevahey nia dimo an ango pinarin naya.”

³¹Dawa do mahep aw am inangay da si Pablo no sinjalo a manda do Antipatris. ³²Mavekhas dana am sira dana o mangabayaw awri o nachivan di Pablo as nayvidi dana sa do Jerusalem o kaaroan da no sinjalo sawri. ³³Makarapit sa do Cesarea am nipresenta da o tolas do gobernador aw as katoroh da pa si Pablo dia. ³⁴Do nakalir sia no gobernador o tolas aya am inahes na di Pablo an ango provinsia o pinakayapoan na. “Cilicia,” kwana ni Pablo. ³⁵Vatan sia ni gobernador aya o, “Imbestigan ko anti mo an mawara sa o omakosa aya dimo.” Pinagwardia na si Pablo do vahay no napatol a si Herodes.

No nakaakosa da si Pablo no Judeo sa

24 ¹Makarahan o dadima a karaw am nawara sa do Cesarea o m'ato dana a pali a si Ananias kanira no apopohen sa as kano asa ka abogado a si Tertulo. Nangay sa di Gobernador Felix as kavahey da nia an ango akosadoan daya si Pablo. ²Kasdep ni Pablo am sinitnan ni Tertulo a iyahey an ango akosadoan daya sia. No vinata na am:

“Makayamot dimo mo aniven a Felix am mapia o kaviayan namen, ta aro o pinarin mo a pinaypapiyan no provinsia ta. ³Maytavo kami do maday so kavahayan a masoyot niaya as mamahemahes kami dimo. ⁴Amna rakoh pava o kasaloyal namen dimo as iyahes namen o kapaypasinsia mo pa a domngey diamen, ⁵ta napanmo namen o kaoyod na nia a marahet a tawo, ta oyod a makey a mapasitnan so golo. Oyod na so kakey a mapasolsol so kasoli da no Judeo sa do aran dino do mondo aya as iya pa o apohen da no tawo a naychawaw so nanawo a manganohed do asa ka iNazareth. ⁶Niaya ava ta chinakey na pa pamahbohen o templo namen as dawa inaresto namen sia [as kastigoan namen do vata namen akma so mian do panyokoyokoran namen, ⁷amna no apohen da no sinjalo a si Lisias am nawara as kapospos na sia ahapen, ⁸as kavata na sia o kangay namen dana dimo a omakosa so tawo aya.] As maparin mo sia a ahahsen tapian ichapatak mo o kaoyod no atavo aya a vatahen namen dimo,” kwana ni Tertulo. ⁹As sira o Judeo a rarayay aya ni Tertulo am vinata da o kaoyod no vinata na saya.

No defensa ni Pablo di Felix

¹⁰Tayoka ya am pinayliliak ni Gobernador Felix si Pablo. Niaya o vinata ni Pablo, “Mapanmo ko o nakayendes mo na a gobernador dia dawa masaray ako a omdefende no karakohan ko do salapan mo. ¹¹Maparin

mo a ipangaheahes am maypangay pava kano dose so karaw o nakangay ko do Jerusalem a omanianib so Dios, ¹²as navoya dava yaken no Judeo saya a machidibati do aran sino a tawo do templo. Navoya dava yaken a mapasolsol so tawotawo a magolo do sinagoga sa anmana aran dino. ¹³As masigoro ko o kadi da makaproyban do vatahen daya a sinadan ko. ¹⁴Asna oyod o vata daya a kapachangay ko na dira do omonot sa di Jesus a vatan so pinaychawawan a nanawo amna anianiven ko o Dios no apoapo ta as kanohed ko pa dira do atavo a pinatolas da Moises kanira no profeta. ¹⁵As akma ko pa dira dia a manganohed do kapirwa da a maviay no atavo a tawotawo a nadiman dana a mayalit o mapia anmana marahet so pinarin. ¹⁶Makayamot do akmaya sia panganohdan ko am chitahen ko o kabo no sadan ko do salapan no Dios kano tawotawo.

¹⁷“As do nakarahan no mayendes a tiempo a kabo ko do Jerusalem am nangay ako daw a tomoroh so sidong dira do kaydian ko a makasiasi as kangay ko pa do templo a manoroh so sakrifisio. ¹⁸Nangay ako do templo a mapavoya do pali as navoya dava yaken do kaaroan no tawo asna do nakawara da no Judeo a yapo do Asia am nawri dana o kayan da no aro a tawo daw. ¹⁹Sira o yapo saya do provinsia no Asia o mayanong a mangay do salapan mo a omakosa diaken an mian o sinadan ko. ²⁰Anmana sira dana o tayto danaya dia a apopohen namen o omvahey nia an mian o gatos ko a nadngey da do nakapayliliak ko do salapan da do Jerusalem. ²¹No voyvoh a mapanmo ko a maparin da akosan diaken am no nakavata ko sia so maliak o, ‘No askaskaran nioaya diaken am yamot do kapanganohed ko do kapirwa da a maviay no nadiman dana.’” Nawri o vinata ni Pablo do gobernador.

²²Si Gobernador Felix aya a adan dana makapatak so kaparin da no omonot saya di Jesus am pinabhes na o kapangkaskad naya a manda do kawara ni Lisias a apohen no sinjalo. ²³Vinata ni Gobernador Felix do sentorio o kagwardia da di Pablo asna katoroh da dia so kalibri na do ichakey na as kapia da sira so kaychayvan na a omalogaw nia.

No nakapawnonong ni Pablo dira da Felix kani Drusilla

²⁴Nakarahan o pira karaw am pinatawag da si Pablo da Gobernador Felix kano kakovot na a si Drusilla a asa ka Judeo ta chinakey da a madngey an ango vatahen ni Pablo do komapet do saray ni Jesu Cristo. ²⁵As do nakapawnonong sia ni Pablo o komapet do manamonamo a kaparin no viay kano manam a kaskaskad no Dios so tawotawo am navakel si Gobernador Felix as vatan na sia o, “Maparin mo na o mangay, ta pirwahan ko naymo a ipatawag an mian o tiempo ko.” ²⁶No vinata na sia ya no gobernador aya am chinakey na o katoroh na dia ni Pablo so kartos tapian librien na sia. Dawa masanib na sia a tawagan a sisirinyen amna tomnoroh ava si Pablo.

²⁷Makarahan o dadwa a ka kawan am si Porcio Festo o tomnadi di Gobernador Felix. Amna makayamot do kakey ni Felix aya a mapakamia sira so Judeo am nividin na si Pablo do priso.

No nakapachisalap ni Pablo di Festo

25 ¹Nakarahan o tatdo a karaw a nakawara ni Gobernador Festo do Cesarea am nangay do Jerusalem. ²As sira o maato sa a papali kano adngedngeyen da no Judeo am nangononong sa so daday a komapet di Pablo, ³as kahes da sia o kangay da ni Pablo do Jerusalem. Vinata da ya takwan mian o plano da a kawtap da di Pablo do rarahan a dimanen. ⁴Amna vinata ni Festo o katayto na pa a mapriso do Cesarea ni Pablo as kakalo narana a mayvidi daw ni Festo. ⁵“Dawa machivan dana sa diaken o apopohen nio sa a mapapresenta no kaso da a machikontra do tawo aya,” kwana ni Gobernador Festo.

⁶Makarahan o wawaho anmana asapoho a karaw am nayvidi do Cesarea si Festo as do omonot aw araw am pinahap na si Pablo a askaskaren. ⁷Mawara si Pablo am sira o Judeo awri a yapo do Jerusalem am nidivon da as kasitnan da omakosa sia no mararahmet a gatos amna kaproyban dava o kakawyoran no akosadoan daya sia. ⁸As nidefende ni Pablo o karakohan na a makavata sia, “Pinasada koava o panyokoyokoran namen a Judeo anmana arava o pinarin ko a machikontra do templo anmana di Emperador Cesar.” ⁹Amna makayamot do kakey ni Festo a mapakamia sira so Judeo saya am vinata na di Pablo, “Makey ka mangay do Jerusalem tapian dawri dana o askaskaran ko dimo?” ¹⁰Vatan sia ni Pablo, “Tayto ako na tomnek do salapan mo, imo a asa ka hoyis no Roma. Asna arava o gatos ko dira do Judeo saya a akma so sivog mo a mapanmo. ¹¹An somnada ako do panyokoyokoran nio anmana an mian o pinarin ko a marahet a ichasentensia diaken a dimanen am iyahes koava o kapavolaw diaken, asna an ara abo o kakawyoran no inakosan daya diaken no Judeo saya am maparin ava no aran sino a vatahen o kasira dana no omsentensia diaken. Dawa ichakey ko an no Emperador Cesar dana o omsentensia diaken,” kwana ni Pablo.

¹²Do nakadngey sia ya ni Gobernador Festo am nisisirin na sira o abogado sa as kavata na sia di Pablo, “An ara no Emperador Cesar o ichakey mo a omkaskad dimo am iya dana o angayan mo.”

No nakavahey sia ni Festo di Agrippa o kaso ni Pablo

¹³Nakarahan o pira karaw am nawara do Cesarea si Patol Agrippa kani Bernice, ta chinakey da a torohan so onor o vayo aya a gobernador a si Festo. ¹⁴As do kayendes darana daw am vinahey ni Festo do patol aya o komapet di Pablo. “Tayto dia o asa ka tawo a nividin ni Felix do priso. ¹⁵As do nakangay ko do Jerusalem am vinahey da diaken no maato sa a

papali kanira no adngedngeyen da sa no Judeo an ango akosadoan daya sia as chinakey da yaken a omsentensia sia, ¹⁶ amna vinata ko o kadi namen a parinyan sia a Romano o kasentensia namen do asa ka tawo an di sa maysasalap o naakosado aya as kano omakosa aya sia tapian maparin na defendien o karakohan na. ¹⁷ Dawa do nakangay da do Cesarea aya no omakosa so tawo aya am nangalisto ako a mapahap ni Pablo do omonot awri araw tapian askaskaren ko sia. ¹⁸ Amna arava o navoya ko a gatos no tawo aya a kaproyban da no omakosa aya sia. ¹⁹ Asna no payosobnan da am komapet do panganohdan da no Judeo as kano komapet do asa ka tawo a si Jesus. Nadiman dana ya amna pawnonongen ni Pablo o katayto na kono a minirwa a maviay. ²⁰ As do kadi ko mapasinmoan sia so sinadan na do akma saya sia a onotan am inahes ko di Pablo an makey a mangay do Jerusalem ta dawri dana o askaskaran so kaso naya as kasentensia dana sia daw. ²¹ Amna nawri ava o ichakey na ta si Cesar dana kono o angayan na somalap. Dawa tayto ko nividin a ipagwardia a manda do katovoy ko sia di Emperador Cesar,” kwana ni Gobernador Festo di Patol Agrippa. ²² Vatan sia ni Agrippa, “Ichakey ko adngeyen o tawo aya.” “Oon, andelak am adngeyen mo sia,” kwana ni Festo.

²³ Do omonot awri araw am nawara sa Agrippa kani Bernice a oyod a mabihis kano magrande as kasdep da do panimbestigan daya. As mian sa o aro a maato a apopohen no sinjalo as kano maato a tawotawo do kavahayan ori a nachivan dira. Vatan narana sia ni Gobernador Festo o kapasdep darana si Pablo. ²⁴ Vinata ni Festo, “Patol Agrippa kaninio atavo a tayto a navayavayat dia sicharaw, tiya o tawo aya a ichakey da no atavo a Judeo do Jerusalem as kan do kavahayan taya dia do Cesarea a dimanen. ²⁵ Amna arava o navoya ko a gatos na a mayanong a dimanan sia, dawa do nakahes na nia o ka si Cesar no ichakey na angayan a somalap am tovoyen ko sia anti dia. ²⁶ Amna arava o mapanmo ko a patolasen do kaso no tawo aya di Emperador Cesar. Dawa inangay ko dia do salapan nio as kanatonan do salapan mo mo Patol Agrippa, tapian mian anti o patolasen ko di Cesar an makarahan anti o kaskaskad ta sia. ²⁷ Ta akmay mayanong ava o katovoy so asa aya ka ipapriso di Emperador Cesar a abo so matodin a gatos,” kwana ni Gobernador Festo.

No defensa ni Pablo do salapan ni Agrippa

26 ¹ Vinata ni Agrippa di Pablo o kaparin narana so mayliliak. Sinyasan dira ni Pablo do kapaypadomi da as kasitnan na no defensa na.

² “Tayto ako a masoyot mo Patol Agrippa do kaimo no domngey aya so defensa ko do atavo sa a akosan da diaken no Judeo, ³ takwan mapanmo mo sa o atavo a onotan kano paparinyen no Judeo. Dawa akdawen ko o pasinsia mo a domngey diaken,” kwana ni Pablo.

⁴“No viay ko a nakayapo do kadekey ko pa am mapanmo da no Judeo, ta nayrakorakoh ako do somnivog ko a kavahayan as kan do Jerusalem. ⁵As an makey sa a sira so mismo a testigo ko am kaproyban da o kaasa ko a oyod a maistrikto do komwan do onotan kano paparinyen sa no Judeo takwan asa ako a ka Fariseo. ⁶As sichangoriaw am tayto ako tomnek dia a machisalap dinio a makayamot do kapanganohed ko do kapatongtong sia anti no Dios o nipromisa na dira do apoapo ta sa do kapirwa na omviay so nadiman, ⁷a niaya so panapanayahen ta a tayatayabo no dose sa a apoapo ta. Dawa dadayen ta o Dios do mahep kano maraw. As makayamot dia a aniven a Patol am akosadoan da yaken. ⁸Rakoh paro a sadan o kapanganohed do kaparin sia no Dios a pirwahan a viayen o nadiman dana a tawo?” kwana ni Pablo.

⁹“Aran yaken kaychowa am parinyen ko atavo a irarayaw kano ikontra so nanawo aya a komapet di Jesus a iNazareth. ¹⁰Aro sa dira do tawotawo na sa o nipriso ko do Jerusalem as mian o permiso ko a omparin sia ya a yapo dira do maato sa a papali. As an mian sa o sentensian sa a madiman am niaprobhan ko ya. ¹¹Nasanib ko sa a pakasisien do atavo a sinagoga tapian tadichokoran da si Jesus. Oyod ko sa ipsok, ta mangangay ako do marayi sa kavahayan a ompakasiasi sira.

¹²“Niaya o pinangwan ko do Damasco a mian so othoridad a yapo dira do maato sa a papali. ¹³As do alas dose no maraw do kayan namen do rarahan, mo Patol am mian o oyod a mamoyat a rial a yapo do hanyit a mariarial pa kano araw. No maknyay aya rial am chinapoyat ko as kanira no rarayay ko sawri. ¹⁴Nyeng kami a maysasakeb. Kadngeyan ko sia o liak do chirin a Hebreo a makavata sia diaken, ‘Saulo, Saulo, ango pakasisian moaya diaken. Maparin moava homisen o mapakapamarin kanimo.’ ¹⁵Ahsan ko nia, ‘Sino ka mo Apo.’ Vatan sia no liak aya, ‘Yaken si Jesus a tayto mo a pakasisien. ¹⁶Maytetnek ka ta mian o ipatrabaho ko dimo. Tovoyen koymo a mapapanmo nia dira do tawotawo o nakavoya moaya diaken sicharaw as kano kadwan pa a ipapanmo ko anti dimo. ¹⁷Tovoyen koymo dira do Judeo as kano Hentil a mapapanmo niaken. An mian sa o makey a maysarasaray dimo am yaken o machonong dimo. ¹⁸Mangay ka dira a omnanawo sira tapian kasehdangan sa as kapakavolaw da do ipakapamarin ni Satan as no Dios dana o onotan da. Ta no mavoyvoh a ipakabo ko so gatos da am no kapanganohed da diaken a nia pa so ichaparin da machividang dira do napidi a tawotawo ko,’ kwana ni Jesus diaken.

¹⁹“Dawa mo Patol Agrippa, nachisobna akoava do niyokoyokoran niaken a yapo do hanyit. ²⁰Nangay ako do Damasco as kan do Jerusalem as kwanasaw do atavo a kavahayan no Judeo as aran do yanan sa no Hentil a mapawnonong so kapanehseh da do gatogatos da as kawnot darana do Dios a chinatadian so kaparin no viay a kavoyan so

kasomnivog da nanehseh. ²¹Makayamot dia a pinarin ko am inahap da yaken no Judeo sa do kayan ko do templo as kakey da a omdiman diaken. ²²As do sidong diaken no Dios a manda sichangoriaw am tayto ako pa a mangononong so komapet aya di Jesus dira do mato kano mahbo sa a tawotawo. Arava o kadwan a pawnonongen ko an dia voyvoh a no vinata da no profeta sa kani Moises, ²³as niaya o vinata da: Mandidiw si Cristo as kadiman na as kaiya no manoma a mirwa a maviay as kapapanmo na nia o kaiya no pakayapoan no kalibrian da no Judeo kano Hentil.”

No disision da Gobernador Festo kani Patol Agrippa

²⁴Do katayto na pa mangononong ni Pablo am nangyaw si Festo a makavata sia, “Ara kava machipasonong mo Pablo! Pinaymahamaha mo o taywara a pinachinanawan mo!” ²⁵No tinbay ni Pablo am, “Maha akoava, mo aniven a Gobernador asna tayto ko pawnonongen o kakawyoran. ²⁶As ichapatak sa ya ni Patol Agrippa, ta matayo ava o nakaparin da nia. Dawa mangdet ako a mapawnonong sira ya. ²⁷Patol Agrippa,” kwana ni Pablo, “manganohed ka paroava do vinata daya no profeta? Ichapatak ko o kapanganohed mo dira!” ²⁸Vatan sia ni Agrippa, “Do vata mo as maparin mo yaken a payvadiwen a Cristiano do maynyed a tiempo?” ²⁹Vatan sia ni Pablo, “Aran do dekey aya a vinata ko as anohdan mo anmana kaylangan pa o rakoh a tiempo a kapawnonong ko sia dimo am moyvoh a ipachahoahok ko do Dios am no kapayvadiw nio a akma diaken a katadkan no katayto koaya do priso, imo kanira atavo a nakadngey sia o vinata koaya.”

³⁰Itnek darana no patol kano gobernador kani Bernice as kanira atavo a komaro. ³¹Mian dana sa do gagan am vinata da do kadwan dira, “Arava o pinarin no tawo aya a kastigoan dia no kadiman sia anmana kakalaboso sia.” ³²Vinata ni Agrippa di Festo, “Maparin ta ya a pakavolawen an di na inahes o kangay na di Cesar a askaskaren.”

No nanawdi dana a biahe ni Pablo a mangwan do Roma

27 ¹Mapesek dana o kangay ni Pablo do Italia am pinagwardia da sia as kano kadwan pa sa a priso di Julio a asa ka sentorio da no Romano a sinjalo. ²Somnakay kami do bapor a yapo do Adramito a mangay ya do kadwan do kavahayan do Asia. Nachirayay diamen do nakakaro namen o asa ka kakteh ta a iTesalonica a yapo do Macedonia a mayngaran so Aristarco. ³Nangedked kami do Sidon do omonot naw araw. Mapsek o sentorio daya no sinjalo a si Julio, ta nipia na si Pablo a makaraya a mangay dira do kaychayvan na daw. ⁴Komaro kami do Sidon am nanahan kami do viit naw no tana do Cipro do kahtengan na, ta an dia dawri o panahanan namen am machivayat kami do mayet a salawsaw. ⁵Hawasan namen o kavahayan do Cilicia kan do Pamfilia am

nakarapit kami do kavahayan do Licia a tawagan da so Mira. ⁶Dawri o pinakavoyan ni Julio so bapor a yapo do Alejandria a mangay do Italia as payadisan na diamen daw. ⁷Mawadi o kayam no sakayan namen aya as dawa nahay kami a makarapit do Nidus, ta vayaten namen o salawsaw. Do kawadi no kayam namen aya am namdis kami do panahanan as naypakwan kami do Creta, ta an dawri pa as kahtengan na. Nihawasan namen o kanayan nawri do Salmon. ⁸Nanditdit kami do payis aw no kavahayan, ta an dawri pa as kawliwan namen am kayan pa no kawadi no kayam namen. Kwanasaw am mawara kami do asa ka logar a tawagan da so Mapia a Pangedkeran a masngen do kavahayan da do Lasea.

⁹Mawara kami daw am tiempo dana no kapangananawa no kapaybiahe do taaw, ta kararahnten dana no kawan daw as dawa vinata ni Pablo, ¹⁰“Ahahawen ko am mangananawa an maypangay ta pa as tarek a mararayaw o bapor aya as kabo no aro a warawara as kano kadiman ta.” ¹¹Amna manganohed ava o sentorio aya di Pablo, ta no nidngey na am no piloto ori kano taydira aya so bapor aw. ¹²Takwan oyod ava mapia a pangedkeran daw an akma dana saw o kawan am vinata da no kadwan dira o kadi da mavidinyan daw as kapaypangay da ta inahahaw da o kapakarapit da do Fenice a asa ka pangedkeran do Creta, ta midit ava ya do pakayapoan no salawsaw an kabkabkasen dana daw.

No mayet a anyin do taaw

¹³Kapaypahteng na so dekey am komaro kami a maypakwan do vata da do Fenice as kapakasngen namen do Creta. ¹⁴Dekey as kapamdis no kawan as kaoyod na a masalawsaw do panahanan namen aya. ¹⁵Naparin namen pava o mayam a machisalangat do salawsaw ori as pinaynolay namen dana sia an dino paviotan diamen no mayet aya a salawsaw. ¹⁶Kwanasaw am nakapachipel kami do dekey a tana a tawagan da so Cauda as dawri o chinaparinyan namen sia a pasakayen o lancha no bapor aya a sakayan namen. ¹⁷Tayoka da pasakayen o lancha aya am ahnihnien da o bapor aw. Do kamo da nia an padindinen sa no salawsaw do kalawangan a katokpohan no anay do Syrtis^j am pinagtin da o vidad as kapaynolay darana do pangwanan na diamen no salawsaw. ¹⁸Omonot a araw am koyokoyonen kami no mayet aya anyin as somnitnan sa maypoha so kargamento aya no bapor, ta tarek kami omned. ¹⁹Ichatdo na karaw am ipoha da sa o pinospos kano ango pa sira a serbien do kapaykarga anmana kapagtin so kargamento. ²⁰Makarahan o pira karaw a kadi namen pa a nakavoyan so araw anmana vitohen do kadi na omhesan no anyin aya am inahahaw namen pava o kapakalibri namen pa.

---

j 27:17 Anmana: Libya.

²¹Do kayendes darana di nganan am tominek si Pablo as kavata na sia, “An nanganohed kamo diaken a di komaro do Creta am arava o pandidiwan ta daw as arava o nararayaw daw. ²²Amna mammo kamoava as makangdet kamo, ta arava anti o madiman diaten. Voyvoh anti a mararayaw am no bapor taya. ²³Kamahep am nangay diaken o asa ka anghel no Dios. Niaya o dadayen koaya a Dios as maynolay diaken. ²⁴No vinata no anghel aya am, ‘Mamo kava mo Pablo, ta makarapit ka anti di Cesar. Arava o madiman dinio ta nidngey no Dios o dasal mo,’ kwana. ²⁵Dawa mammo kamoava, ta manganohed ako do Dios do kapatohod na so vinata naya diaken. ²⁶Asna madindin anti o bapor taya do asa ka dekey a tana,” kwana ni Pablo.

²⁷Do mavak dana do nakarahan no katorse a karaw do biahe namen aya do katori namen a pasoysoyen no salawsaw do taaw a tawagan da so Adria^k am vatahen da no gormiti, “Akmay tayto ta masngen do tana.” ²⁸Pagtinan da so pinospos a tiban da dia o kararahem no taaw am beinte a kadpa o kararahem na. Ipaypangay da pa as kapirwa da sia tokden o kararahem no taaw am kinse dana so kadpa. ²⁹Do kamo namen an machisbat kami do kakawan am nangedked kami na do mahawod paya as kananaya namen dana sia o kapaysehsehdang na. ³⁰Masari pa am mayprepara dana sa a komaro o gormiti sirawri as no pinarin da am toman mapagtin sa so angkla no bapor do morong naya. Amna no pagtinen daya am no lancha aya no bapor, ta pakarayan da. ³¹Amna vinata ni Pablo do sentorio aya as kano sinjalo na siraya, “An di sa mavidin do bapor aya o gormiti saya am madiman ta atavo dia.” ³²Aktevan da sia no sinjalo sawri o kedked aya no lancha aya as kapaynolay darana sia a mayparayi do bapor ori.

³³Malatiat dana am vatahen ni Pablo o kakan da. “Dadwa dana a ka dominggo o kadi nioaya a nganan do kavakel nio,” kwana. ³⁴“Dawa koman kamo tapian mian o ayet nio. Mamo kamoava ta arava o madiman diaten as kano arava o makararayaw diaten.” ³⁵Tayoka na ya a vatahen am nanghap so tinapay as kapamahemahes na do Dios do yanan da atavo. Nikchid na o tinapay aya as kasitnan na koman. ³⁶Pinaypagsal da ya no tawo saya as isitnan da atavo a koman. ³⁷Dadwa yatos kano pito poho kan anem o katavoan namen.¹ ³⁸Tayoka sa koman am nipoha darana o natda paya trigo tapian maypapaw o bapor aya.

No nakapakararayaw da Pablo so sakayan

³⁹Maraw dana am ichapatak dava no gormiti saya an ango katana no chinawaran namen aya. Navoya da o kayan no kanayan a akmay

---

^k 27:27 Anmana: Mediterranean. ¹ 27:37 Do kadwan sa a manuscript am: pito poho kan anem.

maparin a pakarayan so bapor aya as aktoktoan da nia o kapakaraya da so bapor aya. ⁴⁰Dawa nikteb da o itan no angkla awri no bapor as kawvay da so pinospos a kedked no agosan as kapangay da so vidad do panman no bapor aw as kapakaraya namen dana. ⁴¹Amna sominbat kami do kalawangan as kapachihet no morong aya no bapor do anay aw as kadi narana a makahojian as kararayaw no mawdi no bapor namen aw do kapamka dia no abkas. ⁴²Nakaparin naya nia am niplano da no sinjalo saya o kadiman da sira atavo so priso saya ta tarek sa makawtap a mayayo, ⁴³amna nipenpen sa no sentorio daya ta ichakey nava o kadiman ni Pablo. Vinata na diamen ta an sino o masolib a mayawat am makaraya, ⁴⁴as sira o dia solib a mayawat am mapayserbi sa so tapi anmana ango mahap da do nararayaw danaya a bapor a payawatan da a makaraya. Pinarin namen ya a niaya so chinalibri namen atavo.

No kayan da Pablo do Malta

28 ¹Makaraya kami am nawri o nakapanmo namen sia o ka do Malta na no tana aya a pinakarayan namen. ²Matimotimoy kanaw as kahanebneb na amna oyod sa mapia diamen o tawotawo saya daw ta pinangatong da yamen so apoy a paydangdangan namen. ³Nangay si Pablo a mangpeh so kayo as kapangay na sia do paydangdangan daya. Pagtosen ni Pablo o kayo do apoy aya am mian o naytotwaw a binino a boday do nakakohat dia as kasonyit na si Pablo as kavidin na malojit do tanoro naw. ⁴Mavoya da ya no iMalta saya am kon da, “Mandindiman sawen ya so tawo. Ta tiya aran di nadiman do taaw am makalibri ava ta tiya sonyiten no binino a boday.” ⁵Amna tod na palinlinen ni Pablo o tanoro naya as kanyeng na magagtos no boday aya do apoy aw as kabo no namarin sia. ⁶Nanayan da sia no tawo aya o kalatek no sinonyitan aya sia no boday aw anmana no kalba ni Pablo a madiman amna mayendes dana sa a mananaya am arava o mavoya da a namarin di Pablo. As chinatadian o mian do aktokto da as kavata da so kaasa na a dios ni Pablo.

⁷No takey do masngen do yanan namen aya am dira no manyokoyokod da do logar awri a mayngaran so Publio. Oyod ya napia diamen ta natda kami dira so tatdo a karaw. ⁸No ama ni Publio aya am maganit kanawri. Mayongohat as kano maydisenteria. Nangay dia si Pablo as kapalapaw na so tanoro na sia do kapaydasal na nia. Nanyeng a mapia o maganit aya. ⁹Nakaparin na niaya am nangay sa di Pablo o atavo sa a mian so daktat do logar awri as natova sa. ¹⁰Aro o tinoroh da no tawotawo saya diamen as komaro kami na am tinorohan da yamen so atavo a kaylangan namen do biahe namen aw.

No nakapakarapit ni Pablo do Roma

¹¹Tatdo ka vohan o nakavidin namen aw daw as komaro kami na am somnakay kami do matarek dana a bapor a nachisirong dawri do tiempo

awri no kararahren no kawan. Yapo ya do Alejandria as mian do morong na nia o tatawo no diosdiosan da a panga. ¹²Nangay kami do Siracusa as kavidin namen daw so tatdo karaw. ¹³Yapo kami daw am nandivon kami a mangay do Regio tapian di kami a machivayat do salawsaw. Nakasa kami a karaw daw ta namdis o kawan as omonot na araw am nawara kami do Puteoli. ¹⁴Mian sa daw o kakakteh di Jesus as inahes da o katda namen dira so asa ka dominggo. Nakarahan na nia am minayam kami na a mangay do Roma. ¹⁵Mian sa o kakakteh ta daw as madngey da o katayto namen aya a mananam am nachivayat sa diamen. Mamanpanda sa o kadwan do Plasa do Apio as no kadwan do logar aw a tawagan da so Tatdo Ka Paydakawan. Mavoya sa ni Pablo o machivayat aya diamen am namahemahes do Dios as kapaypagsal no aktokto na.

¹⁶Mawara kami do Roma am nipia da si Pablo a matda do asa ka vahay a nirarayan no gwardia na.

No kayan ni Pablo do Roma

¹⁷Nakarahan o tatdo a karaw am tinawagan sa ni Pablo o maato sa a tawo dira do Judeo a matda do kavahayan aya. Makpeh sa am vatahen ni Pablo dira, “Kakakteh, arava o sinadan ko do onotan no apoapo ta sa as arava o pinarin ko a marahet dira do kaydian ta sa a Judeo. Amna kayan na pa no nakapapriso da niaken do Jerusalem as katoroh da niaken dira do tawo aya do Roma a prisu da. ¹⁸Tayoka da yaken a askaskaren no iRoma saya am chinakey da yaken a pavolawen dana ta arava o mavoya da a gatos ko a mayanong a dimanan diaken. ¹⁹Amna nipia dava ya no kaydian ta saw a Judeo. As dawa ako a mangay do emperador aya dia tapian iya dana o somentensia diaken. Amna kapeseken ko dinio ta arava o akosan ko sira so kaydian ta saw a Judeo. ²⁰Niaya o kakeyan koaw a makavoya dinio as kano somisirin dinio. Ta tarek ava o ichavahod koaya an dia no kapanganohed ko do tawo awri a nayendes dana a panapanayahen no Israel.” ²¹Vatan da sia dia no rarayay na saya a Judeo, “Tayto pa abo o nakarapit diamen a tolas a yapo do Judea a komapet dimo as arava o kaydian ta a Judeo a omraherahet dimo do nawara dana sa dia. ²²Ichakey namen a madngey dimo o mavavata mo do pananawan aya a pakayapoan no kaket da no tawotawo do aran dino.”

²³Nipesek da o araw a kangay da a domngey sia as mawara dana o araw aya am oyod sa aro o nawara do katdan ori ni Pablo. As sinitnan na sa a pawnonongan a makayapo do kamavekhas a manda dana do kamahep. Pinawnonong na o komapet do paypatolan no Dios as kachita na sia o kaintindi da so komapet di Jesus do kapachinanawo da do pinatolas da Moises kanira no profeta a komapet sia. ²⁴Dira do nakadngey aya sia ya am mian sa o nanganohed as mian sa o dia nanganohed. ²⁵Do kapaysosobna dawri do kakaro darana am vinata dira

ni Pablo, “Oyod o Masanto a Espirito do nakavata na sia dira do apoapo ta sawri a mian ya do pinatolas ni profeta Isaias:

²⁶ ‘Mangay ka dira do tawotawo as kavata mo sia dira, Oyod o kadngey nio sia am maintindi nioava. Mavoya nio am masinchad nioava. ²⁷Ta sira o tawo aya am makehnet o oho da. Mapia ava o kapanngey da as mapia ava o kapanidib da. Ta ichakey dava yaken a mavoya as ichakey dava yaken a adngeyen. Ta ichakey dava mapanmo o kakawyoran, ta tarek sa manganohed as kalibri ko sira.’

²⁸As dawa sichangoriaw am ipapanmo ko dinio ta sira dana o Hentil o ichakey no Dios a makapanmo so komapet aya di Jesus, ta sira o manganohed.” [²⁹Tayoka na ya a vatahen am komnaro sa o Judeo a maysosobna.]

³⁰Navidin pa si Pablo do inarkilan naya a vahay so dadwa a ka kawan as niyavayava na sira atavo o nangay sia, ³¹as kapawnonong na dira so komapet do kapaypatol no Dios as kano komapet do Apo ta a si Jesu Cristo a abo so kamoamo kano minsaloval sia.